

Rıza ÇOLPAN

**HİROŞİMA DUWEM
HELEBCE**

RIZA ÇOLPAN

**HİROŞİMA DUWEM
HELEBCE**

Weşanêن Dersim

Weşanên Dersim : 3

Çapa Yekem : Çileyê Pêşin 1994

Adres:

Riza Çolpan
33 Villiers Str.
Merrylands 2160
Sydney/AUSTRALIA

N A V E R O K

Pêşgotin.....	5
Strana Dêrsim.....	10
Bîra ê Kurd.....	13
Kurê Kurd.....	14
Çar dîjmin.....	15
Bîraziya mîn Zayide.....	17
Tu megire.....	19
Siyarbîn, yekbîn.....	20
Bang.....	22
Xwin dibari.....	23
Yekbîn.....	24
Edi bese.....	25
Em bêkesin.....	26
Pêşmerge û Şoreşgeran ra.....	27
Jî bona hîn Kurdan.....	29
Kaleki gundi, Xîdê Bextiyaran.....	31
Stranek geleri " Şev şeve ".....	39
Dîşewite kezewa mîn.....	41
Ez û tu.....	42
Jî girtiyêñ Kurdan ra " Dilorinim ".....	46
Megire dayê.....	47
Bira mîn hat.....	48
Dîvê em rabîn.....	49
Hêviya dayikê.....	50
Têñ ber çavêñ mîn.....	51
Jî bo welat.....	52
Rewşa Kurdan.....	53
Gelê hejar.....	54
Jî bona mîrina mamoste Cigerxwin....	55
Xeyal.....	57
Giliyêñ pênuşê.....	61
Memê Şivan.....	62
Ma çî ferq heye?.....	72
Newroz.....	76

Jı dayikê ra.....	80
Birnabin.....	82
Beri her tişt mirovîm.....	85
Canê, canê.....	88
Tu şirini.....	90
Kedxwarîn teres.....	91
Namek jı dayikê ra " Bawer bûme "	92
De rabe Kurdo.....	94
Oy dayê.....	96
Bese kor mebe.....	98
Nasbîkîn.....	99
Gula kesk û sor zer.....	101
Dêrsim warê şêrane.....	102
Nalina hezar salan.....	104
Serastke xwe.....	106
Rewşa ber çav.....	108
Banga birati.....	110
Gelek salin.....	111
Kurdperwer te birnakîn.....	113
Helebce.....	117
Çend çarinêن pêşneyari.....	121
Reş gîrêdan.....	127
Disa jiyan jehr kîr dîjmîn.....	177
Derketîna PKK.....	255
Çarinêن dîlşabûnê.....	259

PÊŞGOTINA NIVİSKAR

Xwendevanê hêja,
beri ku tu bîkevi nav xwendîna rûpelên ev pirtûkê, ez dixwazîm
piçeki lî ser dirok û tekoşinên Kurdperwerên Kurdistanâ Başûr
rawestîm û qasa zanina xwe te, we, lî ser ew tekoşinan û ew
perçe ê Kurdistan de serwext bikim. Jî bona hîn kar, xebat û
çalakiyên Kurdperwerên ew herêma HELEBCE û jî bona ew
pênc hezar cangoriyêن Kurdistan ji, ez bî cûdahi, lî beri
helbesta xwe a nav "Reş Gîrêdan" de jî wera binivisinim û we
lî ser ew bûyer û barbariya Saddam'ê xwinxwar û faşist de
piçeki agadar bikim.

Ez naxwazîm pîr bîkevîm kûrahiya dirokê. Jî ber ku ew
babeta, babeta ev pirtûkê nine. Çawa ku hûn ji dizanîn, lî pişti
şerê cihan ê yekemin û Peymana Sewrê de, dewleta İngiliz
dewsa xwe dabû ser Iraqê û Kurdistanâ Iraqê. Dewleta Fransız
ji ax a Sûriyê û Lubnanê kırıbû bin bandûra xwe. Anglo ew
herdu welat ji bûbûn mêtîngehêن Fransız, lî para dewleta
Fransız de mabûn.

Lî sala 1918'de, dewleta İngiliz hukma Kurdistan'a başûr da
dest Şêx Mamût Berzenci. Lê bî rasti Şêx Mamût Berzenci
doza Kurdistanek Serbîxwe dikir. Lê sed mixabın ku pîr caran
daxwaziyêن mirovan bî gora dilê mirovan nayêن cih. E Şêx
Mamût ji werge bû. Bî kurtasi hukma İngiliz ew daxwâziya Şêx
Mamût nepejîrand. Jî bona ew, Gulana 1919'de, Şêx Mamût lî
diji dewleta İngiliz serihilda û lî navbera hêzên Kurd û İngiliz
de şereke gewre lî dorbera ciyayê Qefe de deştpêkir. Lî ew şeri
de kurdên Hemewendi jî gelê xwera bêbextiyêن mezîn kîrin;
bûn caşêن dewleta İngiliz, lî tev ew dewleta mêtinkar bîrayêن

xwe kuştin. Lî ew şeri de Şêx Mamût birindar bû û disa bî bêbextiya Hemewendi'an va Şêx dil hate girtin. Hukma Ingiliz lî destpêkê de ferмана dardakîrînê ji bona Şêx derxist, lê dûra ew bîryara û ew ferмана guhart û Şêx Mamût sîrgûne Hindistanê kîr. Lî pişti ew sîrgûnkirîna Şêx Mamût de, gelê Kurd vala nesekiniya, tekoşin lî ser tekoşinan pêk hatin û hukma Ingiliz bêt havîl ma Şêx Mamût şuva ani.

Belê, lî pişti ew bûyeran, roja 14 ê meha Tabaxê 1922'yan de, Kurdên Kurdistana Başûr lî bajarê Silêmaniye de, cîvinek mezin çêkîrin. Lî pişti gelek axaftin, pêşneyar û pêşniyazan de hilbijartın çêbû û lî ew hilbijartınê de Şêx Mamût hate bijartin û Şêx xwe kîr Padişahê Kurdistan. Lî pişti damezrandına dewlet û karbîdestek Kurd de, Şêx Mamût Berzenci dîbistanê Kurdi ava kîrin û xwendin, nîvisandina Kurdi destpêkir. Dîravêن dewleta Kurd û pûlêن posta kurdi derxist. Jî bona ew tevgera Şêx Mamût Berzenci, hukma Ingiliz geleki bêkêf û eciz bû. Xwast ku ew dewleta kurdi bixurine. Jî bona ew ji, lî 4'ê meha Adarê, 1923' yan de, leşkerên Ingiliz êriş dan ser bajarê Silêmaniye'yê û bajar bombebaran kîrin. Xênci Silêmaniye'yê, her usa gelek gund û cihêن din ji hatin bombebarankirin û bi hezaran Kurd cangori bûn. Lî pişti ew bêbextiyê de, icar hukma mêtinkar, dewleta Iraqê da damezrandin û hukma Şêx Mamût ji temîrand û lî holê rakir. Lî pişti ew bûyer û bînketîna tevgera Şêx Mamût Berzenci, icar di sala 1931-1932'yan de, gelê kurd carek din lî diji hukma Ingiliz serihilda û kete nav şereki gewre. Serokatiya ew serihildanê, bîrayê Şêx Abdulselam, Şêx Ahmet girte destê xwe û ew serihildana bî mîrani domand, dûra jî ew karê xwe radeste bîrayê xwe Mele Mistefa Barzani kîr.

Lı sala 1942'yan de, lı Kurdistana İranê de, Komela "Jiyanewey" hate damezrandın. Lı sala 1945'an de ji, avakarên ew komelê, komel hilşandin û lı şûna ew komelê de " Partiya Democrat a Kurdistan" damezrandın.

Lı meha çileyê paşin, 1946'an lı kurdistana Rojhîlat de "Komara Mehabadê" hate damezrandın û êlan kırın. Lı pey damezrandına ew Komara Kurdistan de, icar Mele Mistefa Barzani bî eşq û dil tev 800 pêşmergeyên xwe va çû Kurdistana Rojhîlat bû Serdarê artêsa ew Komara Kurdistan. Anglo Komara Mehabadê. Pişti xurandına ew Komara Kurd de, Barzani lı tev pêşmergeyên xwe dageriya Kurdistana Başûr. Lê mixabe ku hêzên dewleta Iraqê bûn asteng, nehiştin ku Mele Mistefa Barzani bikêve Kurdistana Başûr. Lı ew dema heri dijwar de, Barzani bêt havîl ma, lı tev 500 kes hevalên xwe, bî peya berê xwe dan Yekitiya Sovyet. Lı pişti hezar dijwariyan û meşa 52 rojan de xwe gihadîn sinorê Yekitiya Sovyet û felat bûn.

Mele Mistefa Barzani tev hemû hevalên xwe 12 sal lı Yekitiya Sovyet de man. Ew mirovê mîrxwas û nemir, lı tev hemû hevalên xwe lı Yekitiya Sovyet de çi ditiye û çiqas dijwari kişandiye, ez qal û behsa ew tiştan ji nakım. Jî ber ku ew tiştana him babeta ev pêşgotina min ninin, him ji, bî sedan rûpelan dixwazîn. Dî roja 14-7-1958'an de, lı Iraqê, bin serokatiya Abdulkerim Qasim de, şoreşek çêbû. Lı pişti ew şoreşê de, hukma Abdulkerim Qasim, heqê gelê kurd ji pejirand û ew heq dayin kire dequek Makzagona mîweqet û êlan kır. Anglo ew deq, deqa sêyem bû. Lı pey ew şores a Abdulkerim Qasim, Mele Mistefa Barzani tev hevalên xwe dageriyan welêt. Lı pişti heyamek heri kurt de, ew heq dayin

jı bona gelê Kurd bû xewn û xeyal. Ew gotin hemû lı ser qaxızan de man û hukma Abdulkerim Qasim ji çu heqek neda gelê Kurd. Jı bona ew bêbextiyê "Tekoşina Rîzgariya Kurdistan" disa lı bin serokatiya Mele Mistefa Barzani de hate domandin. 8-3-1963'yan de, lı Iraqê şoreşek dîn çêbû û vêca ji Abdulselam Arif bû Serok Komar û ew ji heyâ sala 1966'an lı ser hukim de ma.

Lı pişti sala 1966'an de, icar dolıwa dewletê kete destê Abdulrahman Arif. Serok Komariya Abdulrahman Arif ji, heyâ 17-7-1968' an berdewam kır. Lı pişti ew rojê û dirokê de, hukma Partiya Baas dolıwa dewletê kire destê xwe, Ahmet Hesen Bekir bû Serok Komar, Saddam Husênenê xwinxwar ji bû cigirê wi.

Hukma Partiya baas 13-3-1970 de, heqê gelê Kurd ê Xwemuxtariyê, ango heqê Otonomiyê pejirand, lê sed mixabın ku, ew bîryar û gotinana ji, disa lı ser rûpelên qaxızan de man, hukma xwinxwar çu tiştek neda gelê Kurd.

Lı 16-3-1974'an de, şoreşa Kurdi disa lı bin serokatiya Mele Mistefa Barzani de destpêkir. Lı pişti destpêkirina şoreşa Kurdi de, icar tevgera ew şoreşa Kurdi, Zanineha Kurdi dî roja 24-4-1974'an de lı Bexda'yê rakir bir Qeredizê. Jı bona ew tevgera gelê Kurd ji, hukma Baas her har û eciz bû. Jı ber ku Zanineha kurdi rabûbû ser erdê Kurdistan.

Lı sala 1975'an de, lı Cezayirê hukma Baas û Şahê İranê, Şah Rıza Pehlevi rûniştin lı nav xwe de peyman çêkirin. Lı ew rojê de hukma Şah arikari neda tevgera Kurd û tevgera kurd bêt arikari hîst. Lı pişti ew, hukma Baas bî barbarî êriş da ser

tevgera Kurd, Mele Mistefa Barzani şer terikand û çû Tahrانê. Hukma Baas 4000 hezar gundên kurd hemû xurand, bî sed-hezaran gelê Kurd sigûne çolan kîr, Kurdistan tar û mar kîr, şêland.

Lî pişti ew bêbextiyê de, hîn pêşmerge lî ser çiyan de man û carna êriş dîdan ser dijmin û xesereyên mezîn dîdan hukma Iraqê.

Dî roja 30-7-1979' an de Saddam Husêنê xwinxwar hate ser hukim. Lî eyni salê de şoreşa Xumeyniyê kevnperest lî Iranê çêbû, Şah reviya û Xumeyniyê paşverû hate ser hukim. Lî pişti ew şoreşê de pîrr zeman derbaz nebû, icar Saddam Peymana Cezayirê çîrand û êriş da ser Iran. Şerê Iraq û Iran'ê heşt sal berdewam bû, nêzika milyonek kesên bêt sûc û gune hatin kuştin, dûra ew şera ji hate temirandin.

Xwendevanê eziz,
ez dixwazîm ev pirtûka xwe bî taybeti ji bona biranina pênc hezar cangoriyên Helebce, ji bona cangoriyên Qoçkiriye, cangoriyên tevgera Şêx Said'ê Piran, cangoriyên tevgera İhsan Nûri Paşa, serihidana çiyay Agîr, ji bona cangoriyên Dêrsim û hemû cangoriyên Kurdistan pêşkêse hemû gelê Kurd, bî taybeti ji pêşkêse ciwan û neslên peyhati û xwendevanê peyhati dîkim. Bîla gelê Kurd û ciwanên peyhati lî ev pirtûkê bînhîrin, bîxwinin û ev pirtûkê lî malên xwe de mina Albûmek gîranbîha û xezineyek heri hêja biparizin.

Bîla cangoriyên kurdistan lî nav nûran de razin; gelê Kurd wana cangoriyên xwe bîrnake.

STRANA DÊRSIM

Dêrsim nav çar çiyan da
Hêstêr çavên daykan da
Zar, zêçêن me şewitandin
Bîn xani û cilan da

Çibû lı Dêrsimê çi bû?
Dost giryân, dijmîn şabû
Welatê me Kurdistan
Bîn lingan de xîzan bû

Bîpirse çemê Mînzûr
Çiqas kuşt zarokên hûr
Ew ax a erdê Dêrsim
Bî xwinê bû gola kûr

Çibû lı Dêrsimê çibû?
Dost giryân, dijmîn şabû
Welatê me Kurdistan
Bîn lepan de wêran bû

Dêrsim çiya û kani
Keç bûkan şini dani
Mistê kor ferman derxist
Leşker koka Kurd ani

Çibû lı Dêrsimê çibû?
Dost giryân, dijmîn şabû
Welatê me Kurdistan
Bîn destan de wêran bû

Lı Dêrsim heftê hezar
Dijmîn kuşt wek pez, dewar
Ser stuyên kurên Bilo
Nir dan ser, dûra hevcar

Çibû lı Dêrsimê çibû?
Dost giryân, dijmin şabû
Welatê me Kurdistan
Bîn lingan de xîzan bû

Lîngêñ wan xasi kîrin
Gam dan paş, ew zext kîrin
Ser sincêñ kerengan de
Canê wan perçê kîrin

Çibû lı Dêrsimê çibû?
Dost giryân, dijmin şabû
Welatê me Kurdistan
Bîn destan de wêran bû

Kul derdêñ Kurdan pîrin
Bo azadi dîmirin
Leşker berêñ xwişkêñ me
Lî bînda jêdikîrin

Çibû lı Dêrsimê çibû?
Dost giryân, dijmin şabû
Welatê me Kurdistan
Bîn lingan de wêran bû

Bînê Dêrsim kelekîn
Derd pîrin, hûn vemezin
Yek bibin hêzên Kurd'no
Dilê dijmîn şamekin.

1O-7-198O

BIRA Ê KURD

Kurdistan çem çiyane
Konan daynîn deştane
Gelê mera ev şane
Bîra ê Kurdo, bîra ê Kurd

Destêñ xwe destêñ hevdin
Hesin germkin hûn avdin
Pirtûkan bixwinin tevdin
Bîra ê Kurdo, bîra ê Kurd

Guh medin şexan, axan
Dozfiros u caş, segan
Şen bikin tatan, pagan
Bîra ê Kurdo, bîra ê Kurd

De rabe xebatkarô
Dûkef biray cotkarô
Cibihêl ga ê boro
Bîra ê Kurdo, bîra ê Kurd

Teknikê bikin welat
Welat hûn nekin xelat
Êdi wexta ev şer hat
Bîra ê Kurdo, bîra ê Kurd.

20-29-1980

KURÊ KURD

De şiyar be, şiyar be
Kurê Kurdo, kurê Kurd
Xwedi welatê xwe be
Kurê Kurdo, kurê Kurd

Tekoşin kev wek şêran
Tu bîmir mina mîran
Dersan bîde neyaran
Kurê Kurdo, kurê Kurd

Destêx xwe destêx hevdîn
Gul sosinan hûn avdîn
Ku gul sosin qenc bindîn
Kurê Kurd, kurê Kurd

Welatê te bindeste
Ne yar heye, ne doste
Beden jare bêt goşte
Kurê Kurdo, kurê Kurd

Dîvê hûn goşt beden kîn
Ku Kurdistan rizgar kîn
Dilê gelê xwe şakîn
Kurê Kurdo, kurê Kurd.

10-8-1980

ÇAR DIJMIN

Gelê Kurd hev qetandin
Hebûna Kurd şelandin
Welat tevda şewtandin
Çar dewletên malşewat

Şêx, axa wanra bûn yar
Gel nezan, nebû şiyar
Wan hevra keda gel xwar
Çar dewletên malşewat

Kurdistan parvekirin
Lî nexşan de rakirin
Av û çem ziwa kırın
Çar dewletên malşewat

Dirok, mirok derxistin
Gelek derew raxistin
Kurd lî Kurdan dûrxistin
Çar dewletên malşewat

Gotin "Kurd Tîrkên ciyan"
Ew derew lî her ciyan
Dan bajarvan gundiyan
Çar dewletên malşewat

Hevra peyman çêkirin
Sento ji nav lêkirin
Kurdan ra derew kırın
Çar dewletên malşewat.

Lı piştî sala 1965'an de, lı Tîrkiyê de piçek navçeek demoqrat çêbû. Lı pey ew êdi lı Tîrkiyê de komel û rêxistin hatin damezrandin. Bi taybeti rêxistinê çep. Ki bû aligirê Sovyet, ki bû aligirê Çinê, ki ji bû aligirê Ernawût. Lı demek werge de, newiyêñ Apêñ mîn ji hînek bûbûn aligirê Mao, hînek ji bûbûn aligirê Ernawût, angó Enwer Xoca. Keça pismamê mîn a nav Zayide ji, bûbû aligirê Ernawût û bûbû keçek Enternasyonalist û Komînist. Lı ew demê de bihistibû ku ez lı Awîstûralya doza Kurdistan dîkim û ji bona ev doza evrar kar dîkim, icar ji mînra namek nîvisandibû, lı ew nama xwe de rexneyêñ mîn dîkir. Digot " ji tera şerm nine, ku tu bi navê şoreşgeri doza Kurdistan dîki, em hemû ge lêñ cihan xwişk û bîrane " felan-bêvan. Ji bona ew nama bîraziya mîn Zayide, mîn ji wê ra ev helbesta nîvisand

BIRAZİYA MIN ZAYİDE

Bînê mala we, lê tûrû û kaşe
Gotûna te ne xwaşe, lê ne ji başe
Apê te ne kehre, lê ne ji caşı
Delalê, hevalê tu bîrazi
Dayika te bîndes, çîra naxwazi?
Şîrinê, delalê tu Zayide
Aqîldarêñ we şêxe, seyide

Ez Kurdîm, Kurdeki dîlbîrinim
Lî welêt çî dibe ez dîbinim
Qasa simêñ porê te dîxwinim
Delalê, şîrinê tu bîrazi
Dayik bîndeste çîra naxwazi?
Delalê, hevalê tu Zayide
Aqîldarêñ we şêxe, seyide

Tîrkan keçêñ wek te bed dikirin
Kêfa xwe dianin, ber jêdikirin
Dayikan çîto ew zû birkiri?
Delalê, şîrinê tu bîrazi
Dayik bîndeste çîra naxwazi?
Delalê, hevalê tu Zayide
Aqîldarêñ we şêxe, seyide

Cîvaka xeşim wek dewar, peze
Bêt aqlî, bêt raman, ew bêt hêze
Zanin ji mîrov ra bax û reze

Delalê, şirinê tu bırazi
Diya te bındest, çıra naxwazi?
Delalê, hevalê tu Zayide
Aqıldarê te şexe, seyide

Dayka mın, xwişka mın Kurdistane
Wê felat be rojek bın destane
Kurd bixwin rûn û to, şir mastane
Delalê, şirinê tu bırazi
Dayik bındeste çıra naxwazi?
Delalê, hevalê tu Zayide
Aqıldarên we şexe, seyide.

22-8-1980

TU MEGİRE

Tu meg're meg're, kurê mîn meg're
Bavê te kuştin, Kurdistan namre
Bavê te şer kîr jî bo niştiman
Cangori bû çû, bona Kurdistan
Destêن xwe bîdin hev hûn Kurdino
Zû felat bîkin, daykê bîndestan.

Girbe, mezîn be, jî xwe bîrmeke
Ala kesk û sor, pîrr-pîrr bilind ke
Bîkev tekoşin, bîmre bo welat
Şirê ku mîn da te, jî xwe helal ke.

11-1O-198O

ŞİYARBIN-YEKBIN

Ey bîrano hûn werin em kombîn
Em bîbîn yek can, bî hevra bîxebîtin
Bîkevin şer û cengan
Dengêñ me bîla bîbe dengvedan
Xwe bîde kaşan, xwe bîde çiyan
Bîhêjine erd û deryan, heft qat esmanan
Bîhêjine cihan,
Ku zû rizgar bîbe Kurdistan
Kurdistan dayika meye
Xwişka mîn û teye
Ew namûsa meye
Şiyarbin, yekbin
Qet birmekin neyaran
Birmekin cangoriyêñ Kurdistan
Ewêñ ku hatîne kuştîn bî sed hezaran
Ew kesêñ bêt gune
Zarok û jînan
Pir û kalan
Leheng û mîrxwasan
Egit û gernasan
Pêşmerge û şoreşgeran
Ew bavêñ mene
Dayika mîn û tene
Çavêñ xwe hevde
Bîkeve nav xem û xeyalan
Bîde ber çavan dûrbinê
Bînhêre kuştîn û xwinê
Bînhêre Kurdistanê

Şewata daristanan
Bax û bostanan
Binhêre li ew destê gemar
Bin pêştemal û fistanan
Çito qirêj dîkîn namûsa me
Çawa dîqelişinîn zîkên dayikan
Dîkîn ser şîlfan zarokêne me
Bîra bese veke çavan
Bazde bî lez, bavêj gavan
Zeman tune, dîvê tu rûneni
Me dikujîn çar dewlet
Saddam, Ozal, Hafiz, Xumeyni
Jî bona rîzgariya welat
Dîvê em bibine yek,
Ku Kurdistan bîbe felat
Jî bona aşitiyê
Xwişk û biratiyê
Jî bona yekitiyê
Şiyarbîn, yekbîn.
Lî ser me dibare berf û baran
Dijmîn welat dagirkiriye
Em kurine mina berx û karan
Canê dijmînan dixwaze goşt
Dixwaze post
Em bûne xwarîn ji wanra
Em bûne qurban
Gazi we dîke Rîzê Gurân
Şiyarbîn, yekbîn, yekbîn.

20-11-1980

BANG

Rabin Kurdno, rabin, rabin
Xewa kûrda hûn şiyarbin
Dijmin jî mera dost yar nabîn
Bîn lepan de em rizgar bîn

Gul çiçega gulistane
Dayika me Kurdistane
Ew toye me'l ser mastane
Çîra maye'l bîn destane?

Dirokê bixwinin tevdin
Şêxan, axan gel xapandin
Gel hevdu kuşt xwin rijandin
Bese rêzan bê guhêrandin

Ev banga Rizê Gurane
Rabin serxwe wek şérane
Guh medin caşan, kehrane
Em Kurdin hemû birane

Gul çiçega gulistane
Dayika min Kurdistane
Toyê mine'l ser mastana
Iro maye'l bîn destane.

7-13-1981

XWİN DIBARI

Binhêr bîra dayik, bûkan
Ew dîgirin bo zarokan
Qırşûn mina berf û pûkan
Lî ser Kurdan pîrî dîbarî

Welatê me dagirkirin
Çar perçe bû parvekirin
Rêberên me dardakirin
Şûna hêstran xwin dîbarî

Gund û bajarêن me Kurdan
Hemû girtin wan namerdan
Kurd kuştin meyit ser erdan
Man, xwaşan ra zîlm dîbarî

Em hesreta te welatin
Welat Şirin, em Ferhatin
Kurd dij hev, bêt itifaqin
Rizê Gur ra, ar dîbarî.

10-3-1981

YEKBIN

Tîrk, Ereb, Farîs dîkujin Kurdan
Yekbin birano yekbin, em hemû yekbin
Leşkerêñ dijmînan, ser erdê merdan
Yekbin birano yekbin, hûn hemû yekbin

Serok, rêberêñ me ew dardadikin
Çand û zîmanê me zû wendadikin
Gundan dişewtinin, pag xopan dikin
Yekbin birano yekbin, em hemû yekbin

Bîbin yek beden, ku dijmîn derkevi
Lûlkin lî nav gel ruhê Netewi
Bîlîndkin ala Kurd bîla nekevi
Yekbin birano yekbin, hûn hemû yekbin

Hebûna Kurdistan wan paqîj kîrin
Dîkujin zar zêçan, em bext reş kîrin
Sazûmana faşî, ser me saz kîrin
Yekbin birano yekbin, em hemû yekbin

Şeran de mîrin hey, şana mîrane
Ser daxistini karê kehrane
Qurbana Kurdistan Rizê Gurane
Yekbin birano yekbin, hûn hemû yekbin.

25-3-1981

ÊDÎ BESE

Dijmînê me, me qirdikin
Zarokên me serjedikin
Kurd'no yekbin hûn rîk mekin
Êdi bese, êdi bese

Dijmîn ferman derdixine
Yek bi yek me dardixine
Çavêن dayikan de xwine
Êdi bese, êdi bese

Tîrk û Ereb me dikujin
Lî dilan de xwin dirjin
Têne kuştin pir, xort û jin
Êdi bese, êdi bese

Em nijadek zef ro reşin
Weka kesên gêj serxwaşin
Hîn hêz hene çewt dîmeşin
Êdi bese, êdi bese

Kurdistana me şirine
Têda gazin û qirine
Rizê Gurân dîlbirine
Êdi bese, êdi bese.

27-4-1981

EM BÊKESIN

Ma çîra em bêkesin?
Bêxwedi û bênasin
Derd û kulan dîkşinin
Kes nabêje ev besin

Lê dayê, dayê, dayê
Çîra rewşa me vayê?
Ew nîfir kê li me kur?
Em bêt dewlet dînyayê

Em dîkşinin kul derdan
Ti, bîrçi li ser erdan
Em kîrin berdest, noker
Wan dijminan, namerdan

Ne karxane, ne kare
Dilê Kurd birindare
Janê daye kezewê
Ne bijîk hey, ne yare.

14-5-1981

PÊŞMERGE Û ŞOREŞGERAN RA

Pêşmerge û xorêtên Kurdan
Jî cihanê ra we deng dan
Bo azadi hûn şer dikin
Hûn canfida, hûn qehreman

Lî zindanên dijmînan de
Hûn bin zilmû ber kulman de
Serê xwe hûn qet nizm nakın
Ber dijmîn û zilmên wan de

Derê zindanan vedikin
We dikin hindir komdikin
Dijmînen har, hov dixwazin
Navê Kurdan wenda bikin

Dijmînino hûn şamebin
Bî kuştinê Kurd kêm nabîn
Hezar salêن dîn ji herin
Kurd cihanê wenda nabîn

Dîlkeserin xwişk, dê û bav
Bî hezaran wera silav
Agîrê ku dîlê weday
Wera büye cil û kulav

Lî ser çiyan, lî nav deştan
Ala Kurd we rakîr destan
Sîlogenêن we pîr xweşin
Her bijî Kurd û Kurdistan

**Ey bîrano hûn xem mekîn
Kurdperwer qet we bîrnakîn
Roja azadi dûr nine
Kurd, Kurdistan rizgar bîkîn**

**Rizê Gurânim dîlşinim
Hesreta weleêt dîkşinim
Lî dayikê dûrketime
Hîstrêñ çavan dîrijinim.**

25-5-1981

JI BONA HIN KURDAN

Hînek kesêñ Kurd hene
Mina kehran û gane

Dîçêrin li nav mîrgan
Bûne xulamê segan

Dîbêñ "em Tîrkêñ xasîn
Mina qutni libasîn"

Betal dîkîn eslê xwe
Hîm dayîk û bavêñ xwe

Mîrov ecêb dîmine
Lê havîlek nabine

Tîrk Moxolin, Kazakîn
Tîrk Tatar û Ozbekîn

Bejn û bala wan kîne
Bêt pîrç kose, ri tune

Lê ew kêsêñ ri û pîrç
Bejn dîrêj û mina hîrç

Çawa dîbin Tîrk, Tatar?
Mina wana mîrov xwar

Bêt nûçene wek kehrin
Rê wenda, bêt rêberin

Bûne segên dijmînan
Bona dîrav, parik nan

Fîrotîne gelê xwe
Tev namûs û warêن xwe

Dîvê Kurd wan nasbîkîn
Şaşîtiyan rast bîkîn

Rê nedîn wan û dijmîn
Ev hosiya dîlê mîn

Bîrayê weye Rîzê Gur
Gotinêن mîn mavêن dûr.

5-6-1981

KALEKİ GUNDİ XIDÊ BEXTİYARAN

Kalek lı gund de hebû
Şıvan, gavan hejar bû

Ew belengaz, ew hejar
Bı zık birçi bûbû jar

Tûrik dígirt pars díkîr
Ew rewşê şikir díkîr

Navê kalo Xido bû
Lı Xozatê hatîbû

Gund de bûbû naxîrvan
Jı pez dewar ra şivan

Carna ji díçû aşan
Ku pars bîke bo xwaşan

Bona mistek ardê ceh
Pêş herkesi dest pençeh

Nanê ceh, gîlgîl dixwar
Díkîr şorbe fik, sawar

Rojek têr, rojek birçi
Çêq jar bûbûn wek pêçi

Pêş gundiyan stuxwar
Bırçibûna gurê har

Xîd ketîbû ew rewşê
Tev kul derd û tev êşê

Carna diçê das û cot
Xîd dîlkovan, Xîd dîlsot

Her sal wi naxır dîgirt
Berx û kar wira şagırt

Dîbûn, Xîdê ders dîda
Pez diçêrand avdîda

Hêviya wi dewar, pez
Ew jî wira bûbû ferz

Xîd bîrçibû, Xîd tazi
Ew rewşê dîbû razi

Paşda mabû nezan bû
Bêt mal, mîlk û xîzan bû

Çavê wi ê çep kor bû
Xwendin lî wi zef dûr bû

Navê jîna wi Xeycan
Xîdê ra bûbû rêsan

Xeycan ji bûbû çav kor
Por hîne bû rengê sor

Bî ew rewşê nan dîpat
Nedîdit agîr, şewat

Dışewtiya canê wê
Janê dîda dîlê wê

Qenc nedîdit ard, hevir
Rawêj avin dîkîr şîr

Rojên Xecê, mij, tari
Dîl mîrov dîbû keri

Xîd xudanê sê kuran
Êdî ketîbûn dîran

Kurê piçûk nav Ali
Zîk birçi, dixwar xali

Ew ji bûbû ling seqet
Dîmeşıya û dîket

Her roj diçû ber karan
Bîn tava germ, bîn baran

Rewşa xwe dîdit Xîdê
Dîgot "çîbkîn ez Xwedê?"

Xîd berdestê qûlan bû
Xulamê seyidan bû

Ew dengbêj bû distirand
Dîgiriya, dilorand

Lî ser kaş û ser çiyan
Rûdınışt lî bin siyan

Xîdê şev roj pars dîkîr
Dîket malan pîrs dîkîr

Dîgot "hûn jî bo Xwedê
Gelo bîdin mîn zadê?"

Lî ser piştê çal û bar
Dîket hîndîr xani sar

Ne êzing bû, ne sobe
Şev diçû dîhat sîbe

Dîbariya berf û pûk
Qemîryabûn çem û cok

Dema cejna Xîzîr bû
Şîv lî malda hazır bû

Hemû nefer roji bûn
Ser sıfrê rûniştibûn

Xîd, Xeycan, Hesen, Ali
Lay mezîn çardeh sali

Kurê mezîn nav Xîdir
Por kejîk bû, rû tîvir

Dixwarîn nan û toraq
Yekser deri kîr şeq-şeq

Derva pûk bû, derva berf
Hukma Tîrk a bêt şeref

Cenderme tev Serbexo
Bî tifing û lî tev ço

Deri tandan ketîn cih
Şewq tunebû tari sih

Bî qirin û bî ferman
Xîdê de nema derman

Gotîn "zûkin hûn rabîn
Qet mebêjin mixabîn"

Vegeriyan ser bavê
Pê kur girtîn ew gavê

Gotîn "Xido kurê te
Ev revoke şerma te"

Lı pêş çavêن bav biran
Êriş kırın wek guran

Xîdê piçûk dil girtin
Dest gîrêdan derketin

Kelepçe kırın milan
Qirina bav, ket malan

Der cinar derketin der
Lı pêş dêri heft nefer

Ditîn ew rewş, pêşdari
Nalet kırın sed cari

Cendermeyêن hov û har
Lı ser berfa sıpi sar

Xîdê piçûk meşandîn
Dîlê bavê eşandîn

Ew ciwana girtin çûn
Pêş çavan de wenda bûn

Xîd zarok bû, Xîd ciwan
Dijmîn qet neda eman

Xecê bî dilda nêt kîr
Manga Zeri qurban kîr

Ku Xîd were serjêke
Dilên der cinar şake

Xîd şandibûn Rojhîlat
Pîrr dûr nebû lî welat

Lî Sêrtê de bû leşker
Cihan de domdîkir şer

Xîd bêt zar bû, bêt zîman
Fêm nedîkir qet ferman

Nedîzanibû çep û rast
Zîk birçi, nan nedixwast

Sîtvan, çawîş, serdeste
Digotin "Xîd berdeste"

Barê gûran dîdan pişt
Jêre digotin her tişt

Zîlm û zor û lêxistin
Zara guhan derxistin

Şeş mehan de kîrin kerr
Nêm guhan de dîhat der

Çar salan wi leşkeri
Kîr, seqet bû vegeri

Nedibihist deng seda
Ew dîltepîn bû fida

Teskere girt hate mal
Gihişt bîran, bavê kal

Der cinaran dîlşakîr
Xîdê qurban serjêkîr

Çend sal nav de derbaz bûn
Mal barkırın lî gund çûn

Xîdê piçûk kîrin kerr
Dûra ew bû şoressger

Xîd, Xecê û sê bîran
Birnake Rîzê Gurân.

7-1O-1981

STRANEK GELERİ ŞEV ŞEVE

Şev şeve, şev bihare
Av nahêlin xewkim şeve
Şev şeve, şev bihare
Çem nahêlin xewkim şeve
Dijmîne gurê hare
Ew nahêle xewkim şeve
Dijmîne gurê hare
Gur nahêle xewkim şeve

Şev şeve, şev zivistan
Berf nahêle xewkim şeve
Şev şeve, şev zivistan
Pûk nahêlin xewkim şeve
Dijmin ketin Kurdistan
Derd nahêle xewkim şeve
Dijmin ketin Kurdistan
Ew nahêlin xewkim şeve

Şev şeve, şev havine
Germ nahêle xewkim şeve
Şev şeve, şev havine
Tav nahêle xewkim şeve
Kurdistan pîrr şirine
Yar nahêle xewkim şeve
Kurdistan zef şirine
Tam nahêle xewkim şeve

Şev şeve, şev payize
Ba nahêle xewkim şeve
Şev şeve, şev payize
Xisk nahêle xewkim şeve
Rût bûne sêv û gûze
Pez nahêlin xewkim şeve
Rût bûne hêrmi gûze
Mışk nahêlin xewkim şeve

Şev şeve, şev tariye
Gur nahêlin xewkim şeve
Şev şeve, şev tariye
Hırç nahêlin xewkim şeve
Qirin û hawariye
Deng nahêlin xewkim şeve
Qirin û hawariye
Bang nahêlin xewkim şeve

Şev şeve, şev dîrêjin
Xewn nahêlin xewkim şeve
Şev şeve, şev dîrêjin
Tîrs nahêle xewkim şeve

Dijminên dest qirêjin
Ew nahêlin xewkim şeve
Dijminên dest qirêjin
Ew nahêlin xewkim şeve.

20-10-1981

DIŞEWITE KEZEWA MIN

Ey bîrano werin werin
Bawer bikin welat şirin
Hemû hebûna Kurdistan
Neyarêñ me hemû bîrin

Bo mala xwe xwedi derkev
Bîxebitîn bî roj û şev
Bona rîzgariya welat
Piçek lezke tekoşin kev

Namûs tenê xwişk, jin, nine
Qenc binhêre dijmîn kine
Lîngêñ ew dijmînêñ qirêj
Ser canê daykê bışkine

Sê nijadêñ har xwinmijin
Berdest kîrîn keç, mîr û jin
Namûsa Kurd ket bin lingan
Dîşewite kezewa min.

30-10-1981

EZ Û TU

Ez û tu hene
Hevalê mînê xebatkar
Bîrayê mînê gundi û cotkar
Lî ser ev erdê cihan
Û lî bîn esmanê şin
Lî bîn Roja Sor û Zer
Û hîva gîlower
Lî nav meda çiya hene
Çiyayênil bilind
Gîrs û gewre
Deşt û kaş
Çem û newal
Kort û gelî
Dîbin asteng her dem
Yek ji deryayêmezîn
Okyanûsêñ bêt paş û bêt bîn
Qutkîrîne peywendiyêñ mîn û te
Bûnê asteng lî pêşîya jiyan û jîn
Lê disa ji emîn
Xwediyev cihan û Xweza
Lî Rojhîlatê heya Rojava
Em mina teyran dîfîrin
Emîn bîrûskêñ ewran
Dîqelîşînîn çiyan
Zîwa dikin çem û deryan
Dîkine gume-gum
Mîna top û tankan
Bî dengêñ me erd dîlerze
Esman dîhêje

Kedxwar direve
Xwinmj direve
Dengên me dengên karkerane
Gundi û cotkarane
Mîrovhez û demoqratane
Xwe gihandiye erdê Medan
Ketiye nav pêşmergan
Derkekiye ser çiyan
Deşt û kaşan
Bajar û gundan
Lî tev pêşmergan şer dikin
Jî bona rizgariya Kurdistan
Bîrano
Hevalno
Lî dilê meda hey daxwaziyek
Lî zikê meda agirek
Agireki germ û şewat
Dîşewite mina volkanan
Jî bona welêt
Welat Kurdistan
Jî bona mafênen reben û belengazan
Hejar û zametkêşen cihan
Gundi û rîçberan
Rîzgariya gelan
Hevalê minê xebatkar
Birayê minê cotkar
Mafê me yeke
Çina me yeke
Divê em bîbin hezkiriyêñ hev
Bî dil û can û dev
Jî bona ev armancê xebat bîkin

Bêt westan, roj û şev
Lê ez çi bıkım
Lê tu çi biki
Lı nav meda hene kehr
Dozfiroş û bêbext
Marêñ axû û jehr
Bûne nokerên dijmınan
Xulamê şêx, seyid û keşisan
Berdestê kapitalistên, kedxwar
Kûçikêñ emperyalan
Bûne neyarêñ karker û cotkaran
Êriş dîdîn ser gelan
Mirovhez û demoqratan
Mina guran
Mina haran
Bîrano, hevalino
Werin em destan bî hevdîn
Bîbîn yek, bîbîn yek
Bîbîn kulmek, bîbîn devek
Lı nav gelan de tâkin
Sinor û pasaportan
Nemine şer û pevçûn
Mirov bî destê mirov neye kuştin
Nerije xwin
Werin bîrano
Werin, werin hevalno
Jî bona rojek baş
Demek xweş
Jî bona nan û xwarînek paqîj
Kinceki nû û
Jiyanek qenc û baş

Jı bona zarokên piçûk
Ew zarokên xas û tazi
Ti û birçi
Ewêñ zik werimi
Çêq mina pêçi
Ewêñ bêt bijîk û derman
Bêt zanin û dîbistan
Bêt derpe û fistan
Bînhêrin birano
Bînhêr ey kurê mirov
Hêstêrêñ bav û dayikan
Bûne mina avêñ kani û çeman
Dîherike li ser rûyan
Jiyana jinan
Ên keç û bûkan
Lî nav dewar û pezan
Zîlb û rixan
Werin birano
Werin, werin hevalno
Werin em sazkin Kurdistan
Êdi gelên mazlûm neminin
Neminin li bin destan
Werin ji bona bîratiyê
Ji bona hevaltiyê
Divê êdi em nebinin yek têr
Yek birçi
Sazbikin cihanek wekhevi
Cihanek bîrati
Nemine bindesti,
Berdesti û xulamti.

8-1-1982

JI GIRTİYÊN KURDAN RA "DILORİNİM"

Lîngêñ xasi ser erda şîl
Zîk bîrcîne tune kînc, cil
Bo rewşa wan ez bûm bîlbîl
Xem dîkşinim dîlorinim

Lî Amedê, lî Xarpîtê
Lî Şîrmaqê, lî Xozatê
Kurd bûne dil Mêrdin, Sêrtê
Bo dilên Kurd dîlorinim

Ew dîkşinîn zîlma dijmîn
Ar ketiye kezewa mîn
Pêşmergeno bîrayêñ mîn
Jî bo we ez dîlorinim

Zindanan de keç, xort û jîn
Rewşa wan tê ber çavêñ mîn
Ew bîrane, ew xwişkêñ mîn
Ez bona wan dîlorinim

Rîzê Gurîm, zef xem dîkim
Sîlavan wanra rêdîkim
Lî ser doza wan şer dîkim
Bo Kurdistan dîlorinim.

8-4-1982

MEGİRE DAYÊ

Em lı welat derketîne
Dê û bavan dûrketîne
Ev hesret dijwar, çetîne
Megire dayê, megire

Qom û qebil xwişk û bîra
Dûrketim ez hatîm vîra
Qet pîrs mekîn mebêñ çîra
Megire dayê, megire

Dar û ber, kevîrêñ welat
Lî Sydney de bîra mîn hat
Kurdîstana mîna cenet
Megire dayê, megire

Em lı ber zîlma neyaran
Derketin hatîn van deran
Welat birnabe çu caran
Megire dayê, megire

Rîzê kurê te xemgine
Ciger kule, dîlda şîne
Axina welêt dîkşine
Megire dayê, megire.

8-25-1982

BİRA MIN HAT

Ew delala mîna çav reş
Çıl du sale, mîn ew nedit
Kereng, sıping, xilok, zebeş
Mîn tama wan lî vir nedit

Lî qurbanê dîlkeserim
Ez bêt welat, ez bêt warîm
Wek sêwiyên ber diwarîm
Rojek a xweş mîn qet nedit

Gul sosinê serê çiyan
Xew pîrr xweşe lî bin siyan
Hat bira min berêñ tûyan
Min tama tû lî vir nedit

Ew kaniyên deşt û kortan
Pez avdîdan keç û xortan
Lî zozanêñ Cîzra Botan
Zozan, kani, mîn vir nedit

Kurdistane welatê min
Bina wê tê ber pozê min
Ev hesret daxkir dilê min
Dil digire, welat nedit

Rizê Gurim ez dîl kulim
Bo doza welêt bîlbîlîm
Kezew şewat ez çav şîlim
Ken û şahi min qet nedit.

24-10-1982

DIVÊ EM RABIN

Dîvê em rabin serxwe
Dijmînan bîdîn berxwe
Êriş bîkîn wek şêran
Rîzgar kîn welatê xwe

Îro sedsala bistan
Disa em lî bîn destan
Şerm, fedîye jî mera
Bîn destan de Kurdistan

Êdi bes bîndesti
Kêr goşt ket, gihişt hesti
Gelê Kurd kîrîn xulam
Ramanêن Olperesti

Rîzê Guran bang dîke
Dilşewat axin dîke
Kurdistan wê azad be
Dîl lî ev bawer dîke

10-3-1983

HÊVİYA DAYİKË

Ez dığırım, dîlşewatîm
Jî ber ku ez bêt welatîm
Ez bengiyê azadi me
Mem û Zinîm, ez Ferhatîm

Ez Medyame, ez Kardûkîm
Berf û baran, ba û pûkîm
Sîpan, Nemrût, Araratîm
Lî cihan de, ez dirokîm

Rojhilata Navin de ez
Bo rîzgari gavan bî lez
Davêjîm day, kes nabe hêz
Tenê mame, bêkesim ez

Hezar salın, ku dînalîm
Ez kani û çem newalîm
Ez bêt warîm, ez bêt alîm
Bîn destan de Kurdistanîm

Gund, bajarêñ mîn standîn
Qedexe bû zîman xwendîn
Sê dijmînêñ bêt ram û har
Gul û sosîn çîlmışandîn

Ne pêlhêze, ne dîbistan
Ev şerma qurne a bistan
Ez bawerîm newiyêñ me
Wê felat kîn lî bîn destan.

TÊN BER ÇAVÊN MIN

Ew çiya û zozan, erdê Kurdistanê
Têن ber çavêن mîn, têن ber çavêن mîn
Lî welêt dûr dijim, ahx dayê, dayê
Ew erdêñ welêt têن ber çavêن mîn

Welat ketiye bin destêñ dijmîn
Zar û zêç birçi, beden jar çermîn
Qet tune vejen, mal sar, ne germîn
Ew rewşa malan têن ber çavêن mîn

Ew çem û kani, ew avêñ zelal
Zinar û çiya, kendal û newal
Reyhan û Sosin, nêrgizêñ delal
Bihî û rengêñ wan têñ ber çavêñ mîn

Deşta Haran û Sîpan, Ararat
Minzûr û Mûrad, Xarçik û Fîrat
Bî xwinê avdan, ew erdêñ welat
Ew axêñ reng xwin têñ ber çavêñ mîn

Rîzê Guranim, hesreta welat
Dîkşinim, dayik nebûye felat
Bîbinim bîmrim, jî mînra xelat
Ew xem û xeyal têñ ber çavêñ mîn.

7-10-1984

JI BO WELAT

Ez dîlbîrin, ez dîlêşim
Jî bo welat, jî bo welat
Aqîl nema ez bêt hîşim
Jî bo welat, jî bo welat

Lî dayikê ez dûr dijim
Jî bona ev kerr û gêjîm
Derd kulên xwe dibêjîm
Jî bo welat, jî bo welat

Dîlbîrine Rîzê Gurân
Bo hesreta gel û bîran
Rê lî mîn qutkîr neyaran
Jî bo welat, jî bo welat.

29-1O-198

REWŞA KURDAN

Top û qırşûn pîr dîbarın
Lî ser Kurdan, lî ser Kurdan
Sê dîjmînîn, sê neyarın
Jî bo Kurdan, jî bo Kurdan

Ew dîkujîn pir û kalan
Xwina Kurd wek çem newalan
Dîherîke hezar salan
Kes nabine rewşa Kurdan

Gelên cihan çav kor bûne
Kes naxwazi Kurd bibine
Zarok sêwi, bav mirine
Kes nabine şina Kurdan

Çav berdane namûsa me
Qijêj dîkîn keç bûkêñ me
Dergûşan de zarokêñ me
Têne kuştin zarêñ Kurdan

Êdi bese, êdi bese
Bîgîr Kurdo çekûç dase
Rizê Gur dilda nexwaşe
Bo Kurdistan, jî bo Kurdan.

28-11-1984

GELÊ HEJAR

Dijmîn disa êriş dîke
Dîçe ser netewek hejar
Top û tifing xudan çeke
Dikuje ew gelê hejar

Kurd xudanê çar dijmînan
Çar kesan de tune wîcdan
Wana vala ditiye meydan
Dikujin ew gelê hejar

Sê nijadêñ har teresin
Tîrk û Ereb û Farîs'în
Bo doza Kurd pîr dîtîrsin
Dikujin ew gelê hejar

Rizê Gurân havîl çiye?
Havîl ev e yekitiye
Ew tune dijmîn ditiye
Dikuje ew Kurdêñ hejar.

29-11-198

**JI BONA MIRINA MAMOSTE
CİGERXWİN
-1984-**

"Ronahi lı pey tariye
Tım roje lı pey şev"
Ev gotina a teye seyda
Xewa kûrda tu rakev

Tu namırı dilan de
Diji, diji şev û roj
Te milyon fidan danin
Kurdistan de bûne aj

Şev û roj mezin dibin
Jı ber ku te ew av dan
Çavêن te payi neçin
Bibin mina te şervan

Ala kesk û sor û zer
Te rakırıbû destan
Tu nav nûr de qenc raze
Wê rizgar be Kurdistan

Mirina te mamoste
Em kuştın em helandin
Divê ser tırba teda
Tipen zér bén nîvisandın

Carek di disa dîbêm
Tu bîrnabi çu caran
Çav şîl û dîlbirine
Jî bo te Rîzê Guran.

14-2-1984

XEYAL

Rûniştibûm lı odê
Ez mabûm tenê
Ketibûm nav xem, xeyalan
Çûbûm kurdistanê
Seri çiyan berf bû
Berf belek, belek
Çemên Kurdistan bûbûn behr
Hemû rê girtibûn Felek
Disa pîrd tunebûn
Rewş mina beri
Disa ga û hevcar
Tev barê kehrê
Kerimê Kelekvan
Kelek dabû ser çem
Ez mabûm bêt his
Ez mabûm bêt fêm
Gel bî tirs sıwar dibû
Ketibûn nav xem û xof
Kalan cıxare dıkışand
Dikirine kufe kuf
Gazi Xwedê dikirin
Digotin "ya heq, ya Xızır
Me derbazke li ev çem
Tu her der hazır, nazır"
Cotkaran cot diajotin
Digotin "ho-ho, ho-ho"
Karê gundiyan ew bûn
Hım bî şev û hım bî ro

Dawiya xetê cotkaran
Gisın paqîj dîkîrin
Pêştemal dabûn pêş xwe
Zevi toxim dîkîrin
Kewaniyan dew dîkan
Dîhat tap-tapa meşkan
Kalandîna berx karan
Dengê dik û mîrişkan
    Dem bervî havin dîçû
    Vebûbûn gul, guïstan
    Nêrgîz, Sosin Belgizar
    Xweş bihn dîda Kurdistan
Ez nihêriyam dora xwe
Min mîzekir rîwanan
Rêwan jîn, pir û kal bûn
Lî tev kehran, lî tev gan
    Gundan de xort nema bûn
    Welat tev bûbû wêran
    Tori, rovi her pîrbûn
    Lî ser erdê Fil, şêran
Dijmin namûsa Kurdan
Kîribûn bin lep û destan
Şêländibûn gund bajar
Qet nemabûn bax bostan
    Ew leşkerên Roma Reş
    Ketîbûn war û malan
    Dîkuştin xort, mîr û jîn
    Mal ji dîkîrin talan

Reviyabûn hîn keç, xort
Derketibûn ser çiyan
Şikeftan de dijiyan
Jehr, axû, bûbû jiyan
Bî hezaran xort û mîr
Bûbûn dilê dijminan
Wana canê xwe dabûn
Ber êşkence, lêdanan
Wan dîlsozan, mîrxwasan
Qet sîr nedîdan dijmin
Lî ber çô û êşkencan
Nedîgotin "ax lî min"
Lî nav ew teşqelan de
Ez ketim nav gund, goman
Dengê tîfingan dihat
Dilê min ket nav xeman
Min dit ku leşkerên hov
Wek çêl'kewan direvin
Dest Kurdan de çek tifing
Qenc ser dikin mîr û jîn
Dabûn pêş xwe Tîrkîn har
Dipekandin, dikuştin
Dilê min gelek şabû
Dihat girtin tol û xwin
Lî nav ew evinê de
Ez bûm teyrek firiymam
Derketim ser kaş, çiyan
Bî şabûnê, giriymam

Dûra bî lez daketim
Ketim nav refêن biran
Lî wê ez bûm pêşmerge
Min cih girt lî nav şêran

Jî bona serketinê
Şahi, dilan destpêkir
Def, zurne hatin ba hev
Gelê Kurd zef dîlşakur
Yekser lî xwe hesiyam
Bûm dîlkeser, dîl xemgin
Ew rewş ber çav de neçû
Ez giriym, min kîr shin.

2-3-1985

GİLİYÊN PÊNÛSÊ

Pêñûs lî dest mîn de, ew ji dîgiri
Ew ji bûye çav şîl, dîlkeser xemgin
Dîbêje ma çîra Kurd mane bîndest?
Bîla rakin Ala çar reng û rengin

Lî dest raymezinan de, ez bûme lîztok
Lê xwediyê mîm lî mîm xwedi derneket
Hostayê mîn karker, raymezin dîzok
Ez keda karkerim, ew xwedi derket

Jî bo ev xemginim, mame bêt xwedi
Naxwazîm lî destê kedxwar de bijim
Nav tîliyên karker de, bî ken dîşadi
Bixebeitim her dem, ez werge bijim

Dibêm bese êdi jî hostayên xwera
Naxwazîm bigirim, ez daynim şini
Zîmanê mîn tune, ez yarı� tera
Divê tu ev rewşê bî xwe bibini

Boyaxa devê mîn hostan ra ferman
Derdixine, dibe bin dar sêpiyan
Karêن raymezinan odan de karmen
Divê karker jî xwera bîbe sermiyan.

10-3-1985

MEMÊ ŞIVAN

Keçek azew û bedew
Lî pêş deri dîka dew

Dit ku xorkei cîwan
Hat mala wan bû mivan

Keçikê bazda hîndir
Meşka dew jî xwera bir

Dê û bavê keçikê
Gotin "dayne tu meşkê

Zûke dewê xwe dake
Feroqan lî vir rake

Bîçe porê xwe şeke
Kîncêن xwe'ên nû xweke

Şuva were gel mivan
De lezke bavêj gavan

Mivan ra bin nan û dew
Fedi meke tu merev"

Ew keçikê por şehkir
Kîncêن xwe'ên nû xwe kir

Çû kilarê nan ani
Bir lî pêş mivan dani

Mivan nan xwar mîzekir
Keçikê ra qise kir

Got"bî dîlda zor spas
Te şikyane kînc libas"

Keçik keniya dîlsa bû
Kasa vala rakir çû

Pey xwarinê xort rabû
Xwatîr xwast û bî lez çû

Dageriya gundê xwe
Ew mîzgin da diya xwe

Got"day min keçikek dit
Sîtiyek bedew egit

Bîçin minra bîxwazîn
Ez ji bibim xudan jîn"

Dayik zû çû gel bavê
Ku lez bavêje gavê

Beri balyozek şandîn
Roj û dem, wext pêdandin

Heftek dûra xwazgini
Dê bavan nişan dani

Pênc, şeş mehe derbaz bûn
Mûmêñ dawat belav bûn

Nanê dawatê patîn
Def û zurnevan hatîn

Dilaniyê destpêkir
Xort û keçan dîlşakîr

Xort, keç, ketîn destêñ hev
Reqisiyan roj û şev

Kîncêñ keçan rengin bûn
Lîng kondire solmes bûn

Pani erdê dixistin
Bî hevra dileyiztin

Nav de sê roj derbaz bûn
Bûk siwar bû lî gund çûn

Şoşpan û zava rabûn
Ser xêni amade bûn

Kîrin dest xwe sêvîn sor
Bûk ser hespê, ewêñ jor

Sêv avitîn kum û fes
Bûkê zor dîgirt nefes

Bûk ser hespê anin jêr
Lî wê neman xort û mêt

Kevçiyek lî ling xîstün
Paş perdê cil raxistün

Berbûk zû derkete der
Lî hev şabûn du nefer

Ew ketin hembêza hev
Zû sibe bû nema şev

Ligel hev man bî salan
Ew gundê Depê "Xelan"

Heyam zû-zû derbaz bû
Nav zeman de heft sal çû

Ew bûn xudan du kuran
Xêrnexwaz, xîsim ciran

Yek heft salin, yek pîtik
Herdu ji bedew rîndik

Mêt û jîn evindar bûn
Ew bî hevra zef yar bûn

Roj û meh derbaz dîbûn
Ew zarok mezîn dîbûn

Rojeki bav nexwaş ket
Derdek jî wira derket

Ne bijik bû, ne derman
Xwedê dabû ew ferman

Hefteki de bav mîr çû
Dayik bêt star mabû

Ew herdu kur man sêwi
Jînîk bêt mîr, mabû bi

Dayikê dani şini
Lî jiyanê nekenî

Wê şev û roj kardıkır
Kurên xwe xwedi dıkır

Lê meri û meristan
Ne parik nan, ne fistan

Qet nedîdan bûka xwe
Birkirübûn erka xwe

Nedîgotin bûka me
Were rûne lî ba me

Zîvîstanê destpêkir
Berfê xwe lî erdê kir

Bîn xani de jîna bi
Kesek wêra nebû si

Hewa sar bû ba dihat
Ber sêlê de nan dîpat

Nanê xwe pat mal rûnişt
Dûra pişta xêni müşt

Dit ku nabe ew jiyan
Jêra her teng bû cihan

Gazi kurê mezin kîr
Ramana xwe beyan kîr

Got"dîvê em derkevin
Sîbe rabîn rêkevin

Bîçim mala bavê xwe
Lî wê şakîm dîlê xwe"

Salêن kurê mezin heft
Xani sarbû wek şikeft

Hemû mabûn stuxwar
Kesek wanra nebû yar

Rojtura dîn sibê de
Zû xew rabûn cilê de

Kurê piçûk hembêz kir
Piçek mêtand zik têr kir

Amade bûn derketin
Mal cihîstün rîketin

Dayik lî tev du kuran
Dîhat dengê seg, guran

Hewa sar bû berf û pûk
Qemîryabûn çem û çok

Lî pêş wan de çem hebû
Ba, bahoz hewa mij bû

Kurê mezîn nav Sîm bû
Ê piçûk ji nav Mem bû

Gihiştin Korta Laçê
Berf tozik dîket rîçê

Ew jînk tev du kuran
Rê girtin refen guran

Dayik lî tev kurê çûk
Lî nav berfê, lî nav pûk

Derket ser dara Mazi
Kîr qirin û kîr gazi

Sîmê reben xwe şas kîr
Bazda bîn dar, şenekîr

Gur gihiştin ba Sîmê
Perçe kîrin ew demê

Hemû goştên wi xwarin
Dê û bîra ser darin

Qirin û gazina wan
Derket hatin nêçirvan

Mem, dayik felat kîrin
Ava çem derbaz kîrin

Dayikê dîkîr hawar
Xwedê jêra nebû yar

Berê xwe da Coşikê
Derbaz bû nav Riçikê

Çû gihişt mala bavê
Şini ket mal ew şevê

Bî rojan şini, giri
Şuva nedîhat mîri

Hêdi-hêdi derd bir bûn
Sal û mehe hatin çûn

Nav de rabırt nehe sal
Dayik bı derd zû bû kal

Rojek ew ji nexwaş ket
Ruh bedenê de derket

Êdi dayik ji nema
Memê reben sêwi ma

Rewşa Memê bûbû zor
Leqeba wi danin "Gur"

Mem bû ew Memê Guran
Wer hat nasin her deran

Lî piştî ew neh salan
Wi cihişt mala xalan

Çû Mastanê bû şivan
Xebiti roj û şevan

Bû şivanê Gêdûk'an
Dîçû ber kar, golikan

Gêdûk Axa, Mem hezkır
Mem ligel xwe mezin kır

Dûra bîrçibûnek hat
Xem derdên gel bûn qat-qat

Axa gazi Memê kır
Şand Nazmiyê ew rêkîr

Got"zû bîçe Memê mîn
Gûlik bîçin bine mîn"

Memê çû Gûlik çîni
Çal tiji kîr wi ani

Gûlik radest axa kîr
Axa gund de belav kîr

Gundiyan dîwa kîrin
Bî Gûlik zîk têr kîrin

Ew giyayê Gûlikê
Mem kîr nasê Kûpîkê

Mem lî Mastanê rabû
Çû Kûpîkê ciwar bû

Bo coleğê seyidan
Xîsmên xwe nebû xudan

Mem zewici dîl şakîr
Abora xwe her qenc kîr

Ew bû xudan çar kuran
Ew mal bû mala GURAN.

18-3-1985

MA ÇI FERQ HEYE?

Yek bejn kîne, yek dîrêj
Yek bîaqîl, yek ji gêj
Yek hozane, yek dengbêj
Ma çi ferqa van heye?

Yek nezane, yek pîspor
Yek karkere, yek toxtor
Yek lî jêre, yek lî jor
Ma çi ferqa van heye?

Yek mîhendis, yek şîvan
Yek mamoste, yek gavan
Yek wali, yek dergevan
Ma çi ferqa van heye?

Yek garsone, yek barmen
Yek paqîjvan, yek karmen
Yek şerûd, yek centilmen
Ma çi ferqa van heye?

Yek cotkare, yek pale
Yek cîwane, yek kale
Yek derva, yek lî male
Ma çi ferqa van heye?

Yek zîk têre, yek bîrçi
Yek bêt Ol e, yek heci
Yek bêt jîn, yek zewîci
Ma çi ferqa van heye?

Yek ajotvan, yek vatman
Yek sıtvane, yek qaptan
Yek lı Çin, yek lı Botan
Maçı ferqa van heye?

Yek axaye, yek aşvan
Yek aşitixwaz, yek şervan
Yek nav Mao, yek Mervan
Maçı ferqa van heye?

Yek gundiye, yek wezir
Yek paşaye, yek ji mir
Yek bodleye, yek ji jir
Maçı ferqa van heye?

Yek reşike, yek ji zer
Yek azade, yek noker
Yek çav kore, yek rêber
Maçı ferqa van heye?

Yek xoceye, yek derwêş
Yek bî kefe, yek dîlêş
Yek şuvaye, yek lı pêş
Maçı ferqa van heye?

Yek Samiye, yek Ari
Yek Coniye, Yek Nûri
Yek Tırke, yek Asûri
Maçı ferqa van heye?

Yek Turkere, yek Azad
Yek Turkane, yek Dilşad
Yek Sokrat, yek Mihamed
Ma çı ferqa van heye?

Yek cebare, yek goşkar
Yek kar dike, yek bêt kar
Yek marbiri, yek bêmar
Ma çı ferqa van hey

Ki têre, ki bîrçiye
Ki taziye, ki tiye
Mîrov reşe, sîpiye
Ma çı ferqa van heye?

Hemû canın, mirovin
Hım bıaqıl, hım hovin
Bîn esman û bîn tavın
Ma çı ferqa van heye?

Madde, bioloji yek
Çı Xwedê ye, çı Felek?
Herkes dîmire carek
Ma çı ferqa van heye?

Du çav, du guh, yek ji dev
Hemû mîrov mina hev
Tîm roj dîçe lî pey şev
Bînhêr, bîbin, çı heye

ewa û xwarin û av
Bo herkesi roj û şev
Dîvê heq bibe wek hev
Ku jin bêt dad nemine.

25-3-1985

NEWROZ

Bist û yekê Adarê
Ew roj cejna Kurdane
Hîm destpêka bîharê
Ew sersala Kurdane

Navê ew rojê Newroz
Ew evrare, ew piroz
Jî Kurdan ra cejn û doz
Bûye, Ala Kurdane

Cejna hezar salane
Evina pir kalane
Bengiya keç xortane
Delala me Kurdane

Mîricana Kurdane
Çek û şûrê merdane
Kurdan bo wê ser ïdane
Ew diroka Kurdane

Qîralki Asûr hebû
Ew qîrala Dehaq bû
Xwinmijeki neheq bû
Ew neyarê Kurdane

Lî ser milên wi du kul
Derketin, jan kire dîl
Remilvanan dan aqîl
Jî bo serê Kurdane

Remilvanê har Şeytan
Gotin "qıral tu şertan
Bine cih, bıkuj xorstan"
Kuştın jı bo Kurdane

Ew xorst û Kurdên cıwan
Serjêdibûn wek heywan
Mêjo Dehaq ra derman
Dıbû, şına Kurdane

Tekoşerê xebatkar
Ew Kawa ê hesinkar
Çend kurên wi Dehaq xwar
Bir nabe bo Kurdane

Kawa hewl da roj û şev
Gelê Ari dest da hev
Bûn yek beden, bûn yek dev
Ew şan, şana Kurdane

Ew roj û demên tari
Qurban bûn gelek seri
Hember zilmê berberi
Cih girt lı nav Kurdane

Gel rabûn şûr gîredan
Sîmbêlên reş wan badan
Lı xwe bı xwe bûn xudan
Ew xurişa Kurdane

Şên û geş bû ew tevger
Gel ferman girt derket der
Bî dil û can ketin şer
Şer hunera Kurdane

Keç û jin ji tev mîran
Ew ketin şer wek şîran
Dijmin dîdan ber şûran
Şana jînê Kurdane

Pêş tevgerê Kawa bû
Wi Dehaq kuşt gel şabû
Ew roj bo Kurd birnebû
Biranina Kurdane

Ew sazûman qedandin
Kela Dehaq şewtandin
Seri wi pelçiqandin
Ew kar, karê Kurdane

Herkes rûken dil şabûn
Lî Ninewê Kurd kombûn
Kawa tac da Fêridûn
Ew kalikê Kurdane

Fêridûn newiyê Cemşit
Ew mîrxwas bû, ew egit
Xudan dad bû, gel ew dit
Ew rûmeta Kurdane

**De rabe bîra rabe
Xudan war û dewlet be
Newroza we piroz be
Riza kurê Kurdane.**

28-3-, 985

JI DAYIKÊRA

Ew evine, ew delale
Tazi, bîrçi kurêن wê ne
Bîn destan de hezar sale
Ew qeder û bextê wê ne

Çiya, kani, war û zozan
Gul çîlmışin, zevi xozan
Bûn, gur ketin nav kar, pezan
Ew kar û pez malên wê ne

Erdê daykê talan kîrin
Zarokêن wê bêt bav kîrin
Gel şêlandin xîzan kîrin
Derd û kul û êşen wê ne

Sîpan û Nemrût, Ararat
Dicle, Mînzûr, Mûrad, Fîrat
Rustemê Zal, Şîrin, Ferhat
Erd, çem û zarokêن wê ne

Ew evina Mem û Zine
Ketiye bîndest, zef dîlsine
Wek Xani, wek Cigerxwine
Mele, Feqi kurêن wê ne

Navê diya mîn Kurdistan
Gul û kulilk û gulistan
Sosin, Nêrgiz, bax û bostan
Lî ser sing û canê wê ne

Kureki wê Rizê Gure
Dilbirine, dîlagîre
Dayik şirine, şekîre
Tamên şirin, tamên wê ne.

18-8-1985

Jı bona biranina yek salina mırına
mamoste Cigerxwin û Yılmaz Guney

"BİR NABIN 22-8-1985"

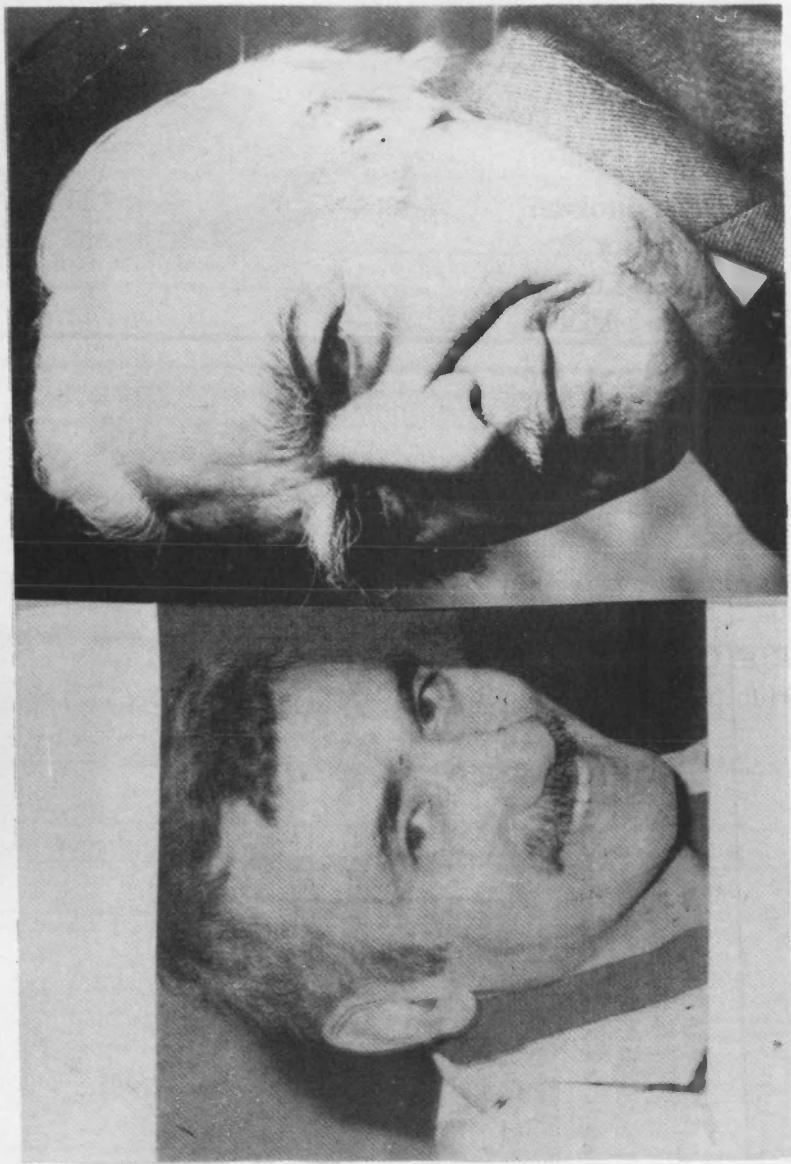
Birnabe Yılmaz
Birnabe Seyda
Ew lı dilan de dijin
Lı dilên meda

Bı hezaran sal
Derbazbin disa
Birnabin ew herdu
Têr biranın usa

Ew ronahine
Mina Roja Zer
Jı gelra şewqin
Tari davêr der

Şiyar û rêberên gelin ew
Rêşanên mene
Çiyayêñ bîlindin
Ew Ala mene

Nazım Hikmetê Kurd
Seyda Cigerxwin
Mırına te Kurd kırın
Dilêş, dilbirin

Tu Nerûda'ê meyi
Mina Pûşkini
Te şer domdikir
Ser rêça çini

Tu hozan, dirokzan
Yîmal Rejisor
Mêrxwasên Kurdin
Hûn herdu pîspor

Tu û Yilmaz Guney
Hûn qet bimabın
Îro roja mirina weye
Kurd çawa şabin?

Kurdperwer xemginin
Bo we dîlşinin
Rizê Guranim dibêjim
Hûn li nav nûr de biminin.

10-11-1985

BERİ HER TIŞT MIROVIM

Ez ne hovim, ne ji din
Beri her tişt mirovim
Du çav, du guh, neh mehin
Ez bedenek û canım

Mirov hemû birane
Jî ber ku yek hevirin
Cihan de belav bûne
Ne ku dar û kevirin

Ziman cûre, cûre ne
Lewra jî hev dûr dijin
Navda derya, çiyane
Usa çêbûye ev jin

Ez dibêm hemû mirov
Divê bijin wekhevi
Nemine şer û kuştun
Mirov bêturs rakevi

Mirov zer, sıpi, reşe
Ma kıramet çermdaye?
Mirov, mirove bese
Mêjo, aqıl serdaye

Xêrnexwazên ev cihan
Hevra dibin hevalbend
Şer, pevçûn derdixinin
Gel nabine ev dubend

Bırçı, tazi, ling xasın
Disa dijmînên hevin
Bêt derman û nexwaşin
Mina koran bêt çavın

Lê nîzanîm ev rewşa
Heya çı wext domdike?
Yek hejare, yek paşa
Ki ev ferqê radike?

Hemû hejarêن cihan
Mafê we hemû yeke
Bî karêن xwe sermiyan
Bibin, wera ew heqe

Lî nav xwe de hûn rakîn
Pasaport û sinoran
Bibin heval dîlşakin
Fersend medîn neyaran

Nemine kuştin û şer
Hevra bibin hûn bîra
Bibin mina bedenek
Vêxinin şewq û çîra

Bibin xudanê Xweza
Kîfş bikin erd û esman
Nemine sûc û ceza
Çêkin mîrin ra derman

Dijmınati, tevkuştin
Dîvê dirok de rabe
Çek, sileh neyên hiştin
Ku dîlê Xwedê şabe

Nav mîran û jînan de
Dubendiyan bavêñ der
Yek bave, yek ji dayik
Hevra bijin birader

Cihan de Aşiti sazkin
Ku Rîzê Gur dîlşabe
Hemû bijin wekhevi
Ma çî reş, çiye sıpi?..

19-1O-1985

CANÊ CANÊ

Dînali bîn zîlm û zorê
Bî saxî ketiye gorê
Dijmînan xwe daye dorê
Wenda kîr'ye wê hêza xwe
Canê, canê, canê, canê
Canê, canê Kurdistanê

Canê rewşa te dijware
Tu dilgirtî zîndan sare
Dijmîn zalîm gûrê hare
Tu kîrî bîn ling, lepêñ xwe
Canê, canê, canê, canê
Canê, canê Kurdistanê

Canê ez hesreta teme
Dara keski, aja teme
Lî cihan de kurê teme
Bîxwaz bîdîm te canê xwe
Canê, canê, canê
Canê, canê Kurdistanê

Canê, canê tu canê mîn
Jiyana mîn, tu ruhê mîn
Evina mîn, hêviya mîn
Jî bo te bîdîm canê xwe
Canê, canê, canê canê
Canê, canê Kurdistanê

Canê derd, pîrsa te gîran
Tu firotin şêx û miran
Bo te dilşin Rîzê Gurân
Rîz bîde te ruh canê xwe
Canê, canê, canê, canê
Canê, canê Kurdistanê.

27-3-1986

TU ŞİRİNİ

Delal tu tam û şirini
Ciger kuli, dîl birini
Jî bo kula te em derman
Bîbinin ew derd nemini
Tu evini, tu delal
Ava paki, zef zelali

Tu çem û çiya kaniyi
Mele, Feqi, tu Xani'yi
Tu ax a Kardûk û Gûti
Kurd ra hêvi, mal baniyi
Tu evini, tu delali
Ava sari, pîrr zelali

Tu Nêrgiz û Gul gulistan
Bînevş, Sosin, bax û bostan
Bîn lingan de pîrr dinâli
Ez qurbana te Kurdistan
Tu evini, tu delali
Ava sari, pîrr zelali

Kurd kurê te, kurê Medîn
Gernas, egit, mîrxwas merdin
Rîzê Gurân dîlda dibê
Divê em canê xwe tedin
Tu evini, tu delali
Ava sari, zef zelali.

17-4-1986

KEDXWARÊN TERES

Pîrr geriyam mîn dit neheqi, qenci
Lî cihan de dijin, zer, sıpi zengi
Ez şâş û metal mam, bo karêن mîrov
Dij hev dixebeitin, qenci naye ci

Lî bin esmanê şin, bin Roja Zeri
Lî nav ev gerdûn de, mîrov wek keri
Kar dîke, dîgere, çedîke her tîşt
Aşiti, wekhevi qet nabe seri

Jiyana mîrov, du roj, sê rojin
Reben xewdane, razan binojin
Kedxwar naxwazîn hejar şiyarbîn
Zametkêşen cihan, hevdu dîkujin

Îro em hene, sibe em diciñ
Kes nebêje ezim, em hemû hêçin
Mêrani û qenci dîmine elbet
Roj tê mîrov dîmire, kefen dîpêçin

Rizê Guranim, mîn ditin pîrr kes
Kar û xebat dîkin, bî dîl û hewes
Lê disa birçine, disa ji tazi
Heqêن wan dixwin, kedxwarin teres.

2-9-1988

NAMEK JI DAYİKÊ RA BAWER BÛME

Dayê lı te dûrketîme
Zanmeke ez raketîme
Şev û roj hesreta teda
Dîl nexwaşım ez kal bûme

Dijmin em hev cûda kîrin
Mal mîlkên me talan kîrin
Welat perçe-perçe kîrin
Ez bêt erd û bêt ax bûme

Newiyêñ te mezin dikim
Her roj, her dem şiret dikim
Dijmin lı wan nişan dikim
Te felat kîn bawer bûme

Dayê ew roj pîrt dûr nine
Bo azadi Kurd bîrcine
Mina şêr, pilingêñ tîne
Êriş bikin bawer bûme

Newiyêñ te ew nav Kurdin
Mezin dibin, ciwan merdin
Jî bo te canê xwe bidin
Ew roj nêzik bawer bûme

Rûniştine dijmîn ser te
Qirêj dîkîn bedena te
Kurd bigîrin tol hêfa te
Îro sibe bawer bûme.

26-6-1989

DE RABE KURDO

Cihan ser esman tu xew de mayi
De rabe Kurdo, tu rabe serxwe
Bibin Roja Zer, esmanê sayi
De rabe Kurdo, tu rabe serxwe

Dijminan welat tevda girtine
Kirine çar perçe parvekîrine
Ser erd û bin erd talan kirine
De rabe Kurdo, tu rabe serxwe

Jî gelê xwera şêr û pîlingi
Dijmin namûs girt çira bêdengi?
Dibêji"ez Tirkim"çıqas bêt rengi
De rabe Kurdo, tu rabe serxwe

Namûsa evrar xwişk û jîn nine
Welat, çand, ziman ew'ên ewline
Çavêن xwe veke rasti bibine
De rabe Kurdo, tu rabe serxwe

Jî xwe birmekte tu kurê Medi
Namûs bîndeste jî tera fedî
Canê xwe bîdi, divê ew nedî
De rabe kurdo, tu rabe serxwe

Dijmin namûs girt çira dînhêri?
Jî gelê xwera lehengi, şêri
Pêş dijmin tîrsonek, tu stuxwari
De rabe Kurdo, tu rabe serxwe

Lı ser namûsê neyar rûniştin
Çand, awaz dîzyan, tiştek nehiştin
Bı sed hezaran gelê te kuştin
De rabe Kurdo, tu rabe serxwe

Çiya gêr dibin bibile lo, lo
Helepçe-Hiroşim, ciya Qasimlo
Dijmîn kine naske Hes, Huso, Alo
De rabe Kurdo, tu rabe serxwe

Gazi te dîke Rîzo ê Gurân
Tori ketîne ser erdê şêran
Toriyan derxin, tu mina mîran
De rabe Kurdo, tu rabe serxwe.

5-8-1989

OY DAYÊ

Dayê ez dildax, dîşinim
Hîstrên çavan dirijinim
Derd û kulan pîr dikşinim
Her roj, her dem te birtinim
Oy dayê, dayê, dayê
Stuxwarê bêkes mayê
Oy bîra, bîra, bîra
Em bindestin çîra, çîra?

Dayka mîna nav Kurdistan
Dîjmin pîr bûn ket bin destan
Tazi kîrin ma bêt fistan
Şêlandin hemû bax, bostan
Oy dayê, dayê, dayê
Stuxwarê bêkes mayê
Oy bîra, bîra, bîra
Em bindestin bêje çîra?

Dîvê êdi em şiyarbin
Bî hevra dost û yarbin
Lî ser erdêن xwe ciwarbin
Xudan ax û xudan karbin
Oy dayê, dayê, dayê
Stuxwarê bêkes mayê
Oy bîra, bîra, bîra
Em bindestin çîra, çîra?

Dayê şerkim, şerkim, şerkim
Lîngêñ dijmîn ser te rakim
Te felatkim, dîlan şakim
Ala rengin bîlind bakim
Oy dayê, dayê, dayê
Stuxwarê bêkes mayê
Oy bîra, bîra, bîra
Em bîndestin, çîra, çîra?..

1O-7-1989

BESE KOR MEBE

Bîra tu rabe lî xewa kûrda
Mixabe jî tera, tu binoj mebe
Bo doza welêt hezaran can da
Birbin, zanîbe, bese kor mebe

Du çav û du guh, ên te ji hene
Bîbin guhdar ke, dijmîn ew kine?
Bî milyonan gelê te birçi û tine
Bibine ew rewşê, tu bêt his mebe

Lî neynîkê bînhêr, tu mina şêri
Xulami zor şerme, lo tu ji mîri
Çîra dijmîn ra şivan, nokeri?
Jî xwe ev pirske, bêt aqîl mebe

Xulami, karê mîrovan nine
Çand, zîman qedexe, bînhêr bibine
Ser bedena dayikê, neyar dijmîne
Rûniştiye, bîbin bese kor mebe.

29-7-1989

NASBIKIN

Şexsperest jî gel ra bûne Kurdperwer
Xwişk birano hûn wan kesan nasbîkin
Rengê Sıfır zere, nabe Zêr, Gewher
Xwişk birano hûn zêr, zivan nasbîkin

Jî bona mafêن xwe ew dozfiroşin
Dixwazîn gel çelek be, ku ew bidoşin
Fikra gel dîkojin ew, mina kelmêşin
Xwişk birano hûn kelmêşan nasbîkin

Qırıkkêن nikul bî gû, bûne elo, baz
Pêş gel direqisin, wek qeşmer, canbbaz
Bûne şefêن orkestra bed bûye awaz
Xwişk birano hûn wan şefan nasbîkin

Berjewendiyêن wan pêş doza gele
Bêbextiyan dikin ew çendsed sale
Yekitik tune qet, ew çin nahêle
Xwişk birano hûn ew çinê nasbîkin

Dîvê em zanibin, ki dost, ki dîjmîn
Raymezîn lî jorîn, emîn jêrzemin
Nav Kurd de hene zef İdi Amin
Xwişk birano İdi Aminan nasbîkin

Ewin ew bengiyê maf û şexsêن xwe
Bî derewan dixapinin gelê xwe
Gel bîndest tê kuştin, ewin kêfa xwe
Xwişk birano hûn wan kesan nasbîkin

Şirin dîpeyivin, ew gotin girin
Bî dek û dolavan, pîspor û jîrin
Dîbêjîn "em zana, axa û mirin"
Xwişk birano hûn wan miran nasbikin

Lî ser navê gel, ewin ketîne lec
Derew dînîvisinin dîrav dîkin xerc
Dîçin Ewrûpê têñ, ew der dîkin hec
Xwişk birano wan heciyan nasbikin

Hînek li wan hene lê qet şerm nakin
Gel kîrine dij hev, hêzan nasnakin
Namûs peymal dîbe, çavan venakin
Xwişk birano hûn wan koran nasbikin

Bêt rêz, bêt yekiti, gel rizgar nabîn
Mafperest, dozfiroş gel ra yar nabîn
Ew neyarêñ gelin xwinê têr nabîn
Xwişk birano wan xwinmijan nasbikin

Rizê Guranim ez, evan dîbinim
Ev rewşê tinim lî ber çav datinim
Şiyarbin beri mirin, ez we bibinim
Xwişk birano Kurdperweran nasbikin.

5-2-1990

GULA KESK Û SOR ZER

Lı dorbera Dicle, Fırat
Gulek rizya, gula sor bû
Sar û serma lı ser de hat
Ew dijminê gula sor bû

Gulê, gulê, gula minê
Tu evina dilê minê
Gula mîna kesk û sor zer
Bêt av baran ma lı dinê

Pelên gulê çilmişiyän
Daketin ketin nav giyan
Lı ser riyan, lı bin piyan
Canê gulê hemû daxbü

Gul bêt av ma, gul bêt baran
Riçal xwarin müşk û maran
Mar nabin dost qet çu caran
Gul dest maran felat nebû

Gula mîna sor Kurdistan
Riziya ser çiyan, destan
Dijmin ew şikand bî destan
Kesek gulê ra yar nebû

Gulê gulê, gula mîni
Tu evina dilê mîni
Riza lı te dûrketiye
Rengê te ê xweş nabini.

DÊRSIM WARÊ ŞÊRANE

Dêrsim warê şêrane
Erdê mîrxwas merdane
Zozon, çiya deştên wê
Wek bîhişt û seyrane
Way Dêrsimê, Dêrsimê
Em birnekin Dêrsimê
Heftê hezar gelê Kurd
Cangori bûn'l Dêrsimê

Mêzgîr, Pêrteg û Xozat
Mînzûr, Harçık û Fîrat
Waxta ku têñ bira mîn
Dîlê mîn dîgre şewat
Way Dêrsimê, Dêrsimê
Em birnekin Dêrsimê
Heftê hezar gelê Kurd
Cangori bûn'l Dêrsimê

Çemîşgezek, Owacık
Nazmiye, Kûpîk, Riçik
Lî newalê Laçê de
Mîrin mezîn û qîçik
Ey Kurdistan, Kurdistan
Em qurbana Kurdistan
Welatparêz, Kurperwer
Wê felat kîn bin destan

Laç, Mameki, Pilemûr
Çal û kort û golên kûr
Hemû ew cih û ew der
Bûn turbêñ zarokêñ hûr
Ey Şêx sayid, Şêx Sayid
Leheng, gernas û egit
Te û İhsan û Rıza
Roja azad'yê nedit

Mal û xan û aşan de
Şikeft û bin kaşan de
Gelê Kurd dişewitandin
Bin derdiket laşan de
Way Dêrsimê, Dêrsimê
Em birmekin Dêrsimê
Heftê hezar gelê Kurd
Cangori bûn'l Dêrsimê

Qoçkiri û Helebce
Qet li ber çavan naçe
Bedinan, Şırmaq, Zilan
Divê qet li bir neçe
Oy Helebce, Bedinan
Axinek kırın dilan
Divê tol bê standin
Ev hosiya me kalan.

2-10-1990

NALINA HEZAR SALAN

Dayik bîndeste, kûr kûr dînali
Eva nalina çend hezar sali
Dijmin ling day ser dayikê lo lo
Ev ling dayina çend hezar sali

Ew Tîrkên Moxol, Ereb û Faris
Zada me dixwin, nadîn me garis
Lî stuyê meda, ben, şirit, weris
Ew ben, şirîten çend hezar sali

Bî rasti ev ji, ji mera şerme
Qet mebêñ "bexte, Xwedi kerime"
Dîvê em yekbin, dews ser me rabe
Birbibin zîlmên çend hezar sali

Lî mêt de Kurd got "heftê du mîlet
Xwedê bide wan, dûra em felat"
Bo ev xulamti mera bû xelat
Ev diyariya çend hezar sali

Em mîrovhezêñ bî hezar salan
Ev şiret dan me, dayik, bav kalan
Bûye bazinê keç, xort mindalan
Zendan de maye, çend hezar sali

Eva cihan de tenê Kurdan got
Herkes ser nû bû, em man tazi, rût
Ev rewşa xîrab dîldax kîr, dîl sot
Ev dax û êşa çend hezar sali

Dîvê em bibêñ emîn em berê
Bese ev raman birbe her derê
Hîn kes nîzanîn Kurd lî kuderê
Dijin, dîminin çend hezar sali

Vana minakîn, şerma cihane
Bindest azad bûn, Kurd tenê mane
Dîjmîn dibin yek, dîdîn fermande
Ku nemînin Kurdeñ çend hezar sali

Kurd'no ev bese, xwe bîhêjinin
Olkêñ nokerî hûn bîçirinîn
Daykê azad kîn zîndan derinîn
Nemine zîlmêñ çend hezar sali

Rizê Guranim, ez kurê Kurdim
Lawjenan bêjim navê xwe serdim
Hesret dîldaye xudan kul derdim
Lawje biminin bî hezar sali.

15-11-1990

SERASTKE XWE

Kurdo bese, Kurdo bese
Bîbine tu dost yarêن xwe
Cihan tera teng qefese
Bîsekine qefesa xwe

Keko çira usa dîki?
Dost dijmînên xwe nasnaki
Yar, neyar hev cûda naki
Bîterikin xurişta xwe

Her tişt lî pêş çavêن teye
Kesek nabê Kurd guneye
Bawerke ev sûcê meye
Bese ahengek bîde xwe

Dîvê êdi xwe nasbiki
Gel welatê xwe hezbiki
Hember dijmîn xwe yek biki
Ku bîbini azadiya xwe

Bînhêre her sê dijmînan
Tîrk û Ereb û Faris'an
Dîbin yek bo pîrsa Kurdan
Qey Kurd nakîn yek hêzêن xwe?

Diroka me lî wan kevntir
Bejn bala me lî wan çêtir
Bîbêj çiyê me'l wan kêmtür?
Neynikê de bîbîne xwe

Êdi bese ev bîndesti
Kêr goşt bîri gihişt hestî
Rîza dibê bî dîristî
Bîxebîte serastke xwe.

25-11-1990

REWŞA BER ÇAV

Cihan derket çû ser esman
Lê mixabe Kurd bîndest man

Kurd jî hevra nebûn dîlsoz
Qet nedan hev pişt, hêz û soz

Fersend çêbûn, lê kér nekir
Hêz rûniştin wan mîze kîr

Serok dijmînan ra bûn yar
Rewş jî gel ra nebû diyar

Jî bo ev ji dijmîn kér dit
Çar marêñ reş xwina Kurd mit

Hînekan got "Tûrxût başê"
Kê ji got "na, xelit şâse"

Hîn serok bûn mina qîral
Bûn hevalê Saddam, Ozal

Dost û dijmîn Kurd hev cûda
Nekir, aqîl bîde xuda

Lê nîzanîm ez çı bêjîm
Rewş tariye seri gêjîm

Çermê beraz qet nabe post
Saddam, Ozal ew nabîn dost

Refsencani, Hafız Esat
Ew dijmının, ewin fêsat

Bı çekên dijmînan welat
Rizgar nabe, nabe felat

Bı dest gîvişt, gep maçkîrin
Kurdistan nay rizgar kîrin

Xwedê axırîya Kurdan
Qenc bîke tev Şahê Merdan

Rizê Gurim usa dibêm
Bînhêrim dawiyê bipêm.

29-11-1990

BANGA BIRATI

Kurdino,
Destêن xwe dîrêj kîn hev
Bî hevra bîbin yar
Lî ser erdê bav û kalan rakîn xwinxwaran
Bîşekinîn lîng û çêqên dijmînê neyar
Bî hevra bikevin tekoşinan
Hevra bîkin hevkari
Sazbîkin Kurdistanek azad û Serbîxwe
Sazûmanek wekhevi
Ku nemine kedxwari
Welat şêن û geş bîkin hûn
Neminîn kesêن birçi
Dîvê lî ser gel rabe
Ev zulmat û tari
Bîraki weme, bang we dîkim,
Dibêm "dîvê usa be"
Hûn hêzêن xwe bîkin yek
Bîbin yek can û yek dev
Ku kurdistan rizgar be
Sîlavêن bîratiyê jî wera
Newroz'a we piroz be.

"Jî bona Newroz'a 1992"

GELEK SALIN

Newroz lı nav xwina sor de
Piroz dibe gelek salın
Derbederi lı ser me de
Qet kêm nabin hezar salın

Dijmin ne yek, çar dewletin
Sê njadın, sê miletin
Harin, hovin, bêt rûmetin
Xwin vedixwin hezar salın

Nahêlinin em cejna xwe
Piroz bikin gor dilên xwe
Bibin xudan heq mafên xwe
Dibin asteng hezar salın

Ew têr gelhev bo pîrsa me
Dirjinin ew xwina me
Dişêlinin welatê me
Ew bêbexti hezar salın

Helbet dijmîn tîm dijmîne
Gelo sûcê me qet tune?
Çira hêz lî dij hevdune?
Ev dijberi hezar salın

Bî rasti ev şerma meye
Sûcê mine, sûcê teye
Ev rewş gel ra zef guneye
Bindest diji hezar salın

Bese êdi usa nabe
Hêz bîbîn yek, ku gel şabe
Newroz lî Kurd her piroz be
Rîza xemgin gelek salın.

**JI BONA BİRANINA DR:AVDILRAHMAN QASIMLO
"KURDPERWER TE BİRNAKIN"**

Cangoriyê me ê gewre
Em çu caran te birnakin
Te birtinin hemû hevre
Kurdperwer qet te birnakin

Tu pîspor bûy, him ji rêzan
Nav û deng bûy lî nav hêzan
Rêberê Kurd pîrr zîman zan
Kesên zana te birnakin

Tu şervanê demoqrasi
Tu egiti, tu mîrxwasi
Tu mamosta Kurdê xasi
Kurd çu caran te birnakin

Pêşmerge ê serê çiyan
Tu rêşan bûy lî her ciyan
Bo doza Kurd te da jiyan
Pêşmerge qet te birnakin

Ey mîrovê aşitixwaz
Şervanê Kurd, gernas û baz
Dijmin nehişt tu serfiraz
Bibi, em qet ev birnakin

Dr. Abdurrahman Qasimlo

Dijmîn çêkir tera dafîk
Ew Farîsê har mînafîk
Bî dîlê pak te nebir şîk
Kurd ew rojê qet bîrnakîn

"Av radîze, dijmîn paye
Herkes xudan doza xweye"
Te ev dîgot, rewş usaye
Gotûnên te Kurd bîrnakîn

Hûn sê heval, sê leheng bûn
Farîs bang kîr, hûn rabûn çûn
Nîzam çawa hûn bawer bûn?
Ew dafîkê Kurd bîrnakîn

Ma we birkir rewşa Simko?
Bêt şîk û tîrs hûn çûn keko
Farîs mina Fîzûl Beko
Kurd wan haran qet bîrnakîn

Keko çîto we ew birkir?
Lî hukma Farîs bawer kîr
Dîlê me dax, dijmîn şakîr
Jan êşa we Kurd bîrnakîn

Lî Viyana hûn rûniştin
Kê hûn bêt ewlekar hiştin?
Dijmîn derva hat hûn kuştin
Mîriña we em bîrnakîn

Hûn pîrr zû çûn, bêt mirazîn
Lî nav nûr de qenc, baş razîn
Em jî Xwedê ev dixwazîn
Xebatêن we em birnakîn

Gelê we roj bê tola we
Bistine, rake turbêن we
Çêke kumet heykelêن we
Newiyêن we, we birnakîn

Tu û Fazîl, Qedri Azar
Hûn zana bûn kesêن bijar
Ram lî we be, hezar, hezar
Kurd tola we qet birnakîn

Dijmîn Tîrk, Ereb û İran
Kurd birnekîn ev çu caran
Bo we dîşin Rizê Gurân
Si milyon Kurd we birnakîn.

5-7-1991 SYDNEY
Roja cangoribûna Qasimlo, 13-7-1989.

H A L E B C E

Bajarê Helebce li Rojhîlata bajarê Sîlêmaniyê, Başûra bajarê Şehrezorê ye. Rûnişvanên Helebce li mêtde tekoşer û her niştimanperwerin. Bi taybeti li nav heşt sal şerê Ìran û Iraqê de, Mele'yên Mîzgeftên Helebce, li nav gel û mîzgeftan de ruhê netewi û Kurdperweri lûl û gurr dikirin. Gelek serihildan li bajarê Helebce de, diji sazûmana Saddamê xwinxwar pêkhatin. Gel gelek caran rabûn ketin nav tekoşinên dij Saddam. Li bili ew, carna ji Pasdarên Ìranê diketin nav refêن pêşmerge û Kurdperwerên Helebce, êriş dîdan ser hêzên Saddam û xesereyên mezin dîgihadîn hêzên Iraq. Jî bona ev faktoran bû ku, Saddamê xwinxwar dî roja 16-3-1988' an de bi barbari êriş da ser bajarê Helebce, bombeyên kimyewi li ser gelê Kurd de barand û pênc hezar kesên kurd, tev zar, zêç, keç, bûk, jîn, kal û pir kuşt û cangori kir, deh hezaran zêtir kes ji birindar bûn.

Disa li eyni salê de, ango dî roja 28-8-1988' an de, hukma Saddamê xwinxwar carek dîn êriş da ser herêma Bedinanê, disa bombeyên kimyewi li ser gelê kurd de barand, bi sedan kes cangori bûn, bi deh hezaran kes ji li ser erdê bav û kalên xwe de reviyan ketin sinorê Tîrkan û Ìranê derbeder bûn.

2-8-1990' i de, icar hêzên Saddam êriş dan ser Kuveyitê û Kuveyit dagirkirin.

Li roja 16-1-1991'i de, şerê Delava Basrê -Xeliç- li bin serokatiya Yekitiya Netewan, Emrika de destpêkir. 28 dewletên hevalbandan êriş dan ser hêzên hukma Saddamê xwinxwar, hêzên Saddam tar û mar kîrin û li Kuveyitê de derxistin, Kuveyit rizgar kîrin.

Lı piştî bînketuna hêzên Iraq de, icar Saddamê xwinxwar disa êriş da ser gelê Kurd û çekêن kimyewi lı ser gelê Kurd de barand. Lı meha Adar û Avril -Nisan- a 1991'i de, nêzika sê milyon gelê Kurd lı ber çekên kimyewi reviyan ketin ser çiyan û kaşan, lı erdê bav û kalên xwe dûrketin. Bî hezaran ti, birçi û serman cangori bûn. Bî sedhezaran ketin bin bandûra Türk û Faris'an li wargehan de ciwar bûn. Lı ew wargehan de, disa bî deh hezaran zar û zêç, pir û kal bî ti û birçi, bin berf û barana sar de cangori bûn.

Xwendevanê delal,

mîn bî kurtasi ji tera, ji wera qal û behsa ew bûyeran û ew derbederiyan diroki û tevkuştina bajarê Helebce kîr. Tevkuştina Helebce, lı piştî tevkuştina Hiroshima, tevkuştina duweme lı ev cihana meda. Ew tevkuştin rûreşiyek mirovatiyêye lı qurna bistan de. Ev rûreşiya lı diroka mirovatiyê de wê bîmine û çu caran bîrnabe. Dîvê gelê Kurd ji, tevkuştina Helebce û ew derbederiyan, tevkuştina Qoçkiriyyê, Şêx Said, Dêrsim, Zilan û hemû cangoriyên xwe birneke.

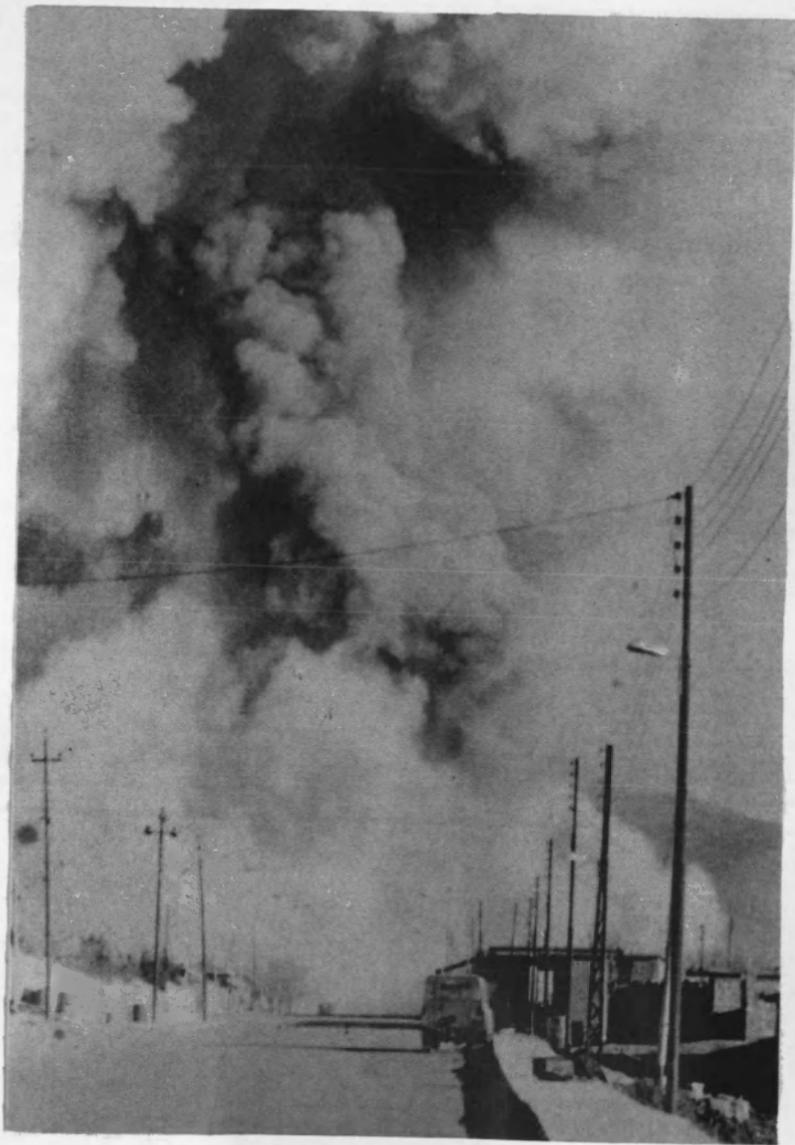
Xwendevanê eziz,

lî piştî evqas gotinan de, ez dixwazîm piçeki ji ji tera qal û behsa xwe bikim. Ez Kurdeki Dêrsimîm. Endameki eşira Îzol'ım. Lı qeza Mêzgirê, lı gundê Kûpikê de lı dayika xwe bûme. Ez bawerim ez lı İlona, yan ji meha Çileyê Pêşin, 1936, yan ji disa lı eyni mehan lı sala 1937' an de hatime cihan. Xudan çar zarokanîm; du kur, du keç. Mîn lı pirtûka xwe a " Destana Diroka Kurd û Kurdistan " û pirtûka xwe a " Xîdê Naxîrvan û Tevkuştina Dêrsim de " de, qal û behsa jiyana xwe kîriye. Ji bona ev, ez hevce nabinim ku carek dîn

lî ser ev tişt rawestîm û meselê dubar bîkim.

Ez 25 salın ku lî Awîstûralya de dijim. Ez lî ber zîlm û kuştına hukma Romê û lî ber aboriya xîzani reviyam hatim ketim ev welati. Hukma Tîrk a faşî jî bona kar û berê mînên cîvaki û Kurdperweri, lî piştî sala 1982'yan de ez lî hemwelatiya xwe de derxistîm û riya mîna welêt lî mîn qut kîr û ez lî hesreta welêt de hiştîm. Lî bî rasti ez dî sala 1976'an de, bî fêhmi -resmi- lî hemwelatiya Tîrk de derketibûm. Lî disa ji hukma Faşist 22-4-1983'yan de jî minra ban -ga dagererina welat- bî name- şand."Yurda dön çağrısî". Ku ez lî zîkê mehekida dagerim welêt, ku yan mîn bikuje û yan jî mîn bavêje girtixanê. Helbet ew bangkîrin tenê jî bona mîn nebû. Lî Awîstûralya de 13 kes, lî tevahiya cihan de ji 15000 zêtir kesen Tîriyê. Ango Kurd û Tîrkîn pêşverû û demoqrat.

RIZA ÇOLPAN

ÇEND ÇARİNÊN PÊŞNEYARI JI BONA GELÊ KURD Û MIROVATIYÊ

Qenc bînhêr ey mîrov, ev şerma teye
Zarok Gul çiçegin, jîn diya teye
Kuştin û xwinxwari karê te nine
Birmeke pey tari, şewq û Roj heye

Ev karê dijmîne Kurdo birmeke
Bînhêre birbine, her roj berçav ke
Ma çîra em bûne nêçîra dijmîn ?
Ev pîrsa usa, tu jî xwe, xwe pîrs ke.

Cendeg lod bûbûn ketîbûn serhev
Beden helisi, nemabûn çav, dev
Kes nemabûn çalkın ev cangorîyan
Meyit mabûn ser erdan bî roj û şev

Lî pêş deriyan, ser pêpelûkê
Meyîtê zarokan, keçik pîtikê
Dirêj bûbûn gelhev, ser erda sar de
Bînhêre tu Kurdo, çucar birnekê.

Evana mîrovîn, ne pez dewarîn
Meyit serhev de, sedîn hezarîn
Qurbana çekêن kimyewi ne, evan
Hemû mîr jînin, zarêñ bêt zarîn

Qenc bînhêr ey mîrov, ev şerma teye
Zarok Gul çiçegin, jîn diya teye
Kuştin û xwinxwari karê te nine
Bîrmeke pey tari, şewq û Roj heye

Bı roji û nimêj tu sernakevi
Ku bimini usa her tim binkevi
Bibe nûjen, bibe njadek serwext
Ku carek din ev zîlm berçav nekevi

Tera ne pêwiste, meçe Mekke hec
Birbîke tu Ereb, wi meke sertac
Xwedê tenê Mekke, li Kudsê nine
Çîra dici ew der, didi geşt û bac?

Te Ereb bawer kîr, wi kuştin da te
Dagere ser Rojê, ew jin dide te
Zerdeşte Magi kalkê teye
Ew him rîbere, pêxamberê te

Ser fermana Ereb, pênc car xar dibi
Gazi Ereb diki, tobekar dibi
Jî bo ew can didi, lê ew nabine
Ez nîzanim çîra tu çav kor dibi?

Roj jî tera qîble, Helebce hece
Tu jî xwera bibe Mele û Xoce
Bibe mîrovhez, tu bibe Xwedê nas
Bawerke ev tişta jî tera hewce

İsa Mîhamed, Dawûd û Mûsa
Ew ji mîrov bûn, Bûda her usa
Kesek ne dojeh, bîhişt ditiye
Bibe aşitixwaz, dîl bîke hêsa

Tu dîbini kesek me Kurd nabine
Dijmîn bî navê İslam qîra me tîne
Ne Xwedê dîbe yar, ne ji ev cihan
Bibine tu bîra, dost dijmîn kîne

Tu dîbê " nîmêj, avdest qencîye
Zekat qencîye, hec ji qencîye "
Mala te ava, piçek bîhêniy
Xarbûn û rabûn, nîmêj ew çiye ?

Mîrov jî bo kuştin nine, jî bo evini
Xwedê afîrandîye bî çav dîbini
Dîvê pîrsgîrek bî mîrovi çareser bîbin
Xwin û kuştin êdi lî jiyan de nemini

Qenc bînhêr tu mîrovi, tu ne goştfîroşî
Wexta ku dîrbeki dîxwi, canê te diêşî
Ev a his bine carek, kûrahi bîhêniye tu
Ma çîma mîrov dîkuji, evqas bêt hîşî?

Erê zef raste, her tûş du ali
Çêbûye bed, qencî, tîrşî û tehli
Dîvê aql û fels bînxine bedi
Ku gelhev bijin Hans, Corç, Azad û Weli

Beden kîrin çar perçe, organ, organ dûrxîstîn
Hêz lî hev cûda kîrin, rêber kuştin darxîstîn
Îro organ lî dûr hev, ketîne tekoşînê
Lê mixabe jî hevra, ne dilsozin dîristîn

Ev karê dijmîne Kurdo birmek
Bînhêre bîrbîne, her roj berçav ke
Ma çîra em bûne nêçîra dijmîn ?
Ev pîrsa usa, tu jî xwe, xwe pîrs ke.

Helesta biranina tevkuştına Helebce

REŞ GIRÊDAN

Hezar nehsed heştê heşt bû
Kurdperweran reş gîrêdan
Nûçe a reş zû belav bû
Kurd evinan reş gîrêdan

Eman, eman, eman, eman
Helebce girt mij û dûman
Deh hezar Kurd cangori bûn
Birindaran nedit derman

Eman, eman, eman yadê
Zar, zêç, pir, kal, teyrêن Xwedê
Bî ba ê kimyewi mîrin
Reş gîrêda Kurdo, Werdê

Hewa ewr bû, hinik û sar
Mehe Adar, demsal bîhar
Bî êriş çû dijmînê har
Deşt û çiyan reş gîrêdan

Lî jor de bombe barandîn
Kimyewi bûn, can helandin
Qirin, hawar û nalandîn
Erd û esman reş gîrêdan

Hewa ê jehr jiyan kîr zor
Cihan bêdeng ma bû çav kor
Mîrin kurmanc, Soran û Lor
Hemû Zazan reş gîrêdan

Mîj dûman bû esman, sema
Zar, zêç mîrin kesek nema
Helebce bû Hiroshima
Kurdistanê reş gîrêda

Pêşmerge zû derketin der
Dijmin ba bû, nedîbû şer
Çav kor dibûn, guh dibûn kerr
Kevir, daran reş gîrêdan

Lî kûçan de meyit hezar
Hevşan de pez, dewar mîrar
Tevgerê dit gelek zerar
Hêzên Kurdan reş gîrêdan

Lî newal û çal û kortan
Meyitên keç, bûk û xo:yan
Ahmed, Dêrsim, Cizra Botan
Tev Mem û Zin reş gîrêdan

Çar hezar gund, war û bani
Dijmin xurand dawi ani
Lî tûrbê de Feqi, Xani
Tev Cigerxwin reş gîrêdan

Lî pêş deriyan, ser pêpelûkê
Meyitê zarokan, keçik pitükê
Dirêj bûbûn gelhev, ser erda sar de
Bînhêre tu Kurdo, çucar birnekê.

Lı derva bûn zarokêن hûr
Bêt nûçe bûn, lı gunan dûr
Yekser mat man, çav kîrin zûrr
Kaw û go'an reş girêdan

Bav û dayik tev zar, zêçan
Xortêñ ciwan, tev pir keçan
Bî hezaran hatin pêçan
Caw, tawûtan reş girêdan

Deh hezaran welat terk kîr
Cihan ew dit, lê guh kerr kîr
Kurdan jî jehrê ra şer kîr
Rê û dîrban reş girêdan

Pîtik berê daykê dîmit
Hewa jehr bû kesi nedît
Mîrin mîrxwas, gernas, egit
Kesêñ mayin reş girêdan

Dijmînê qexpe û bêbext
Gelê kurd nêçir kîr bêt wext
Şewîtand mal, nehişt dar, text
Dar û beran reş girêdan

Mal de rûniştibûn pir, kal
Lı derva bûn heval, delal
Hemû jehr bûn avêñ zelal
Kani, çeman reş girêdan

Lı ber pez bûn zarok, şivan
Mijek derket lı pêş çavan
Mırın heywan, mırın gavan
Kulav, bilür reş girêdan

Pitik lı nav pêçekan de
Lı hembêza dayikan de
Mırın lı bin xaniyan de
Mal dergûşan reş girêdan

Zar û zêç lı pêş deriyan
Dileyiztin, digeriyan
Bombe jor de dibariyan
Ba, bahozan reş girêdan

Hawariya zar û zêçan
Şina daykan, şina keçan
Pitikên çûk natîn pêçan
Paç, pêçekan reş girêdan

Xwişk û bîra, dayik û bav
Derketin der avitîn gav
Felat nebûn qenc nehat rev
Ling û çêqan reş girêdan

Bavo kurê xwe hembêz kîr
Joni şikyan, wi ranekîr
Lı tev zarok ruh radest kîr
Şal û şapîk reş girêdan

Bî roji û nîmêj tu sernakevi
Ku bîmini usa her tîm bînkevi
Bîbe nûjen, bîbe nijadek serwext
Ku carek dîn ev zîlm berçav nekevi

Maxa mîriyan ketin ser hev
Pûç bûn beden neman çav, dev
Werge lî der man roj û şev
Stêr, pêwran reş gîrêdan

Bêt nefes man ketin erdê
Evin, Dilan, Şêrko, Werdê
Mîrina wan nedit Xwedê
Xwedê nasan reş gîrêdan

Bî hewa ê jehr fetisi
Bin tavê de can helisi
Nedit Xwedê, Mehdi, Mehsî
Çil melekan reş gîrêdan

Ax lî min, ax lî min yadê
Newiyêñ Kurdo û Werdê
Mîrin laş man lî ser erdê
Tevir bêran reş gîrêdan

Tawûs Melek, Ahûra Mazda
Ew bêdeng man lî tev Yezda
Qet hêziki, hêzek neda
Şewq tariyê reş gîrêda

Xuya nebû Zerdeştê kal
Cih ranebû Rustemê Zal
Tiji cendeg kort û newal
Çal û kortan reş gîrêdan

Bînhêre lî ev konan, bînhêre ev çadıran
Ev rewşa gelê Kurd bû, lî ber zilma neyaran
Revîyan ketin ev rewş, bîra Kurdo birmeke
Kesêن wek Saddam, Kenan, Xumeyni û xwinxwaran

Zû belav bû ew nûça reş
Kurdek nema rûken, dilgeş
Şeş kişwer û Hind û Hebeş
Yarêñ Kurdan reş girêdan

Wêneguhêzên cihanê
Ew rewşa anin ekranê
Jin tunebû lî meydanê
Temaşvanan reş girêdan

Emperyalan dengek nekir
Hukma Sovyek qet şerm nekir
Ew rewş dilê Saddam şakir
Pêşverûyan reş girêdan

Saddam, Xumeyni û Ozal
Ew dijmînin nabîn heval
Rewş lî ber çav roni, zelal
Pipika çavan reş girêdan

Dijmînek ji Hafız Esat
Ehriمانê bêbext, fêsat
Ew tevkuştin lî wi xweş hat
Eyûbi kal reş girêda

Bîra ê Kurd ders bistine
Jî xwera rêki bibine
Cihanê negot Kurd kine
Mîrovhezan reş girêdan

Evana mirovin, ne pez dewarin
Meyit serhev de, sedin hezarin
Qurbana çekêن kimyewi ne, evan
Hemû mîr jînin, zarên bêtzarin

Lî bûyeran em mîzekîn
Dost û dijmîn hev cûdakîn
Em bîbîn yek hevra şerkin
Dilsozêñ Kurd reş gîrêdan

Em tîba xwe, xwe bîkolîn
Dijmîn Ereb, Tîrk Moxolîn
Me dîkujîn hezar salîn
Sal û qurman reş gîrêdan

Kurdîno dirokê vekîn
Bînîvisinin qet birmekîn
Ruhê cangoriyan şakîn
Pêñûs, defter reş gîrêdan

Şêx Said, Helebce, Zilan
Dêrsim, Axri jan kîr dîlan
Ev helbesta Rîzê Guran
Mala Guran reş gîrêdan.

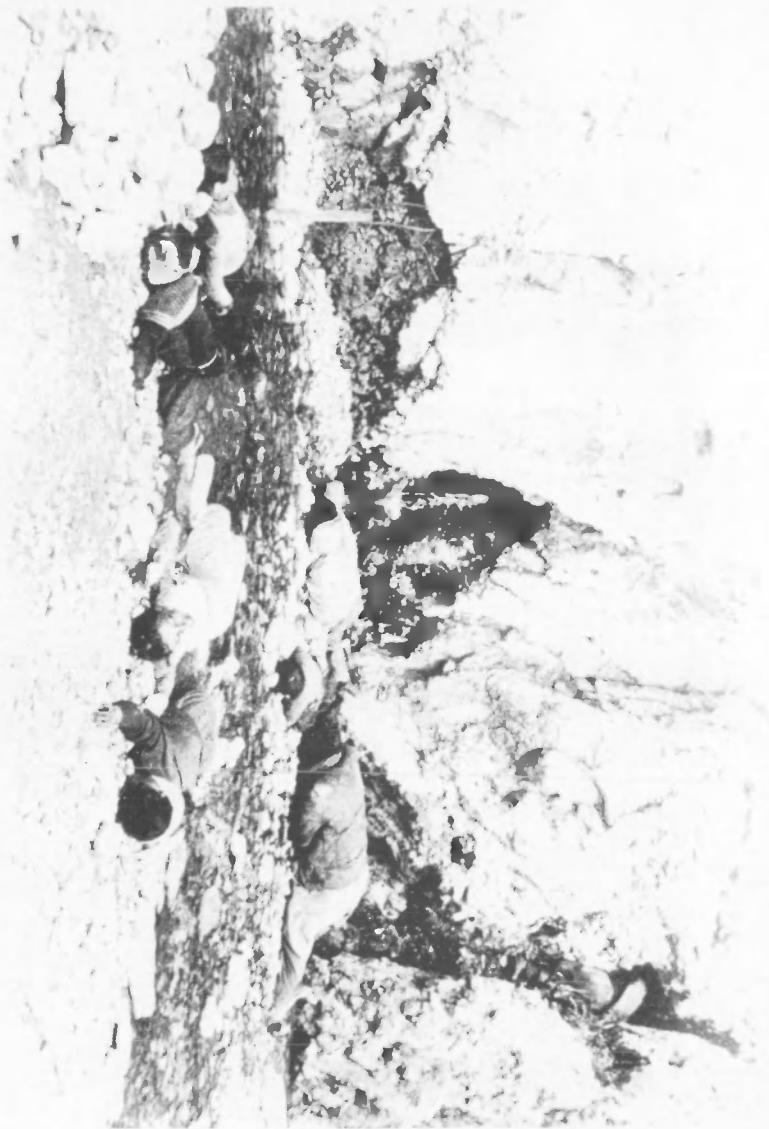

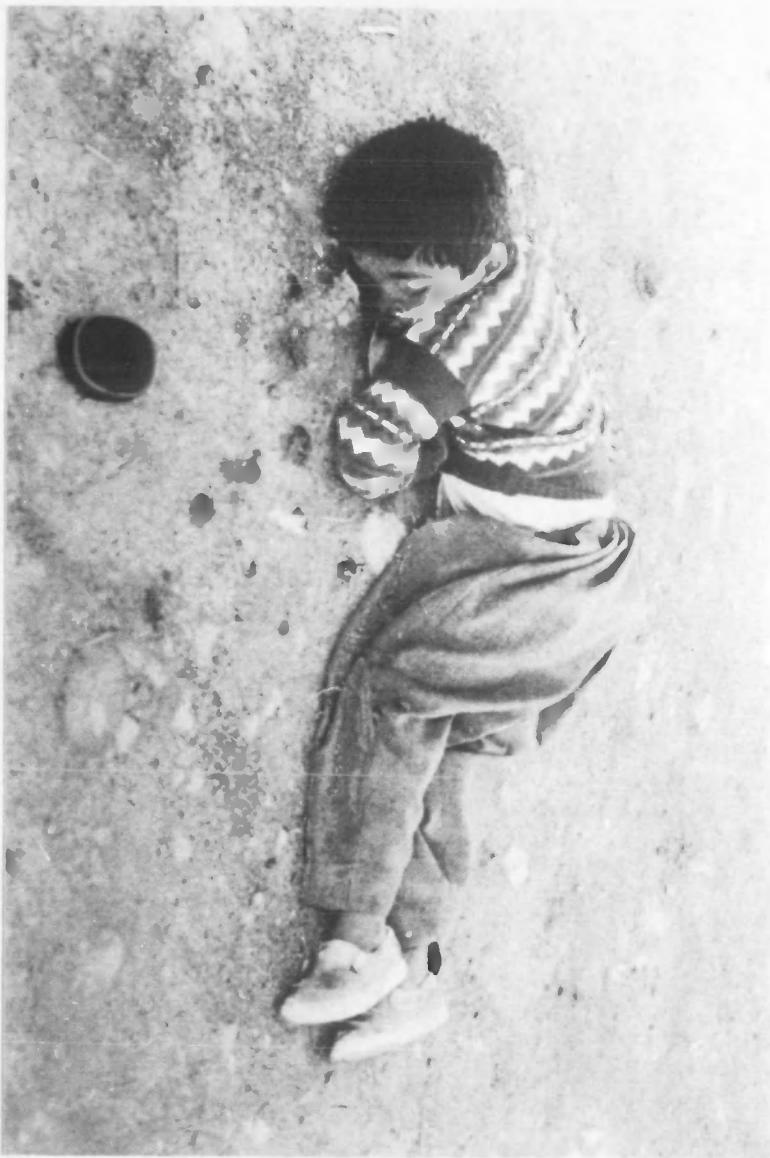

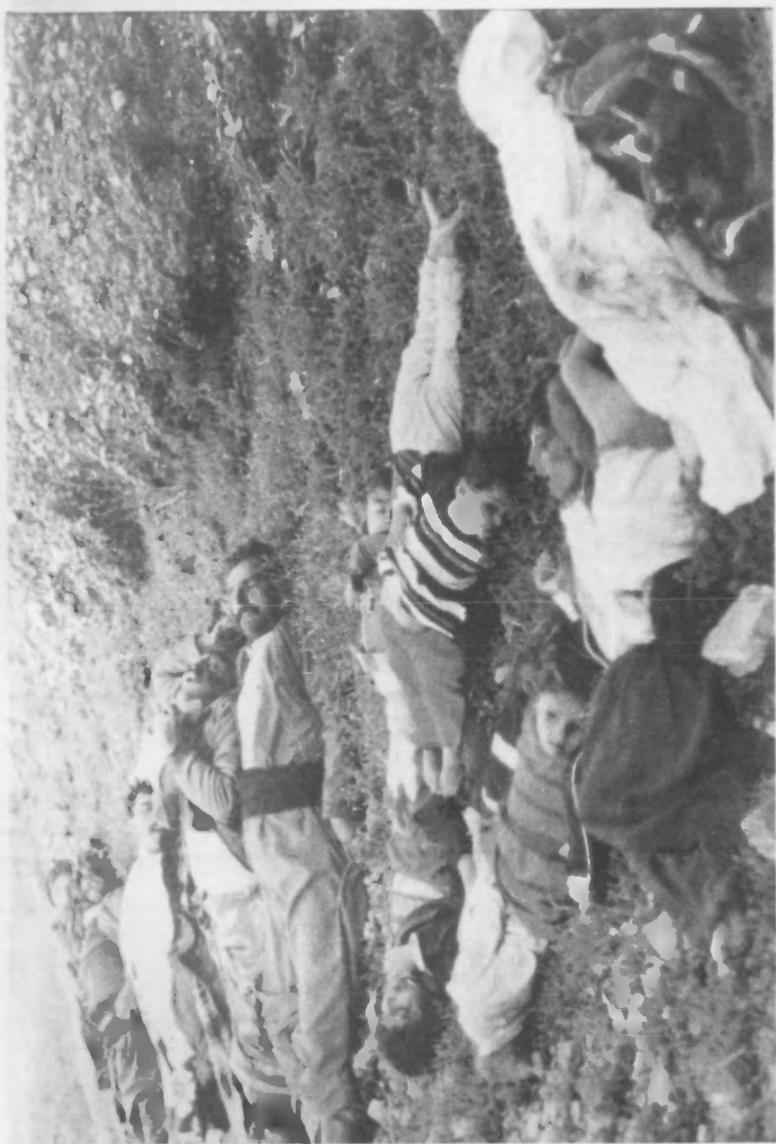

Cendeg lod bûbûn ketübûn serhev
Beden helisi, nemabûn çav, dev
Kes nemabûn çalkın ev cangoriyan
Meyit lî ser erdan mabûn roj û şev

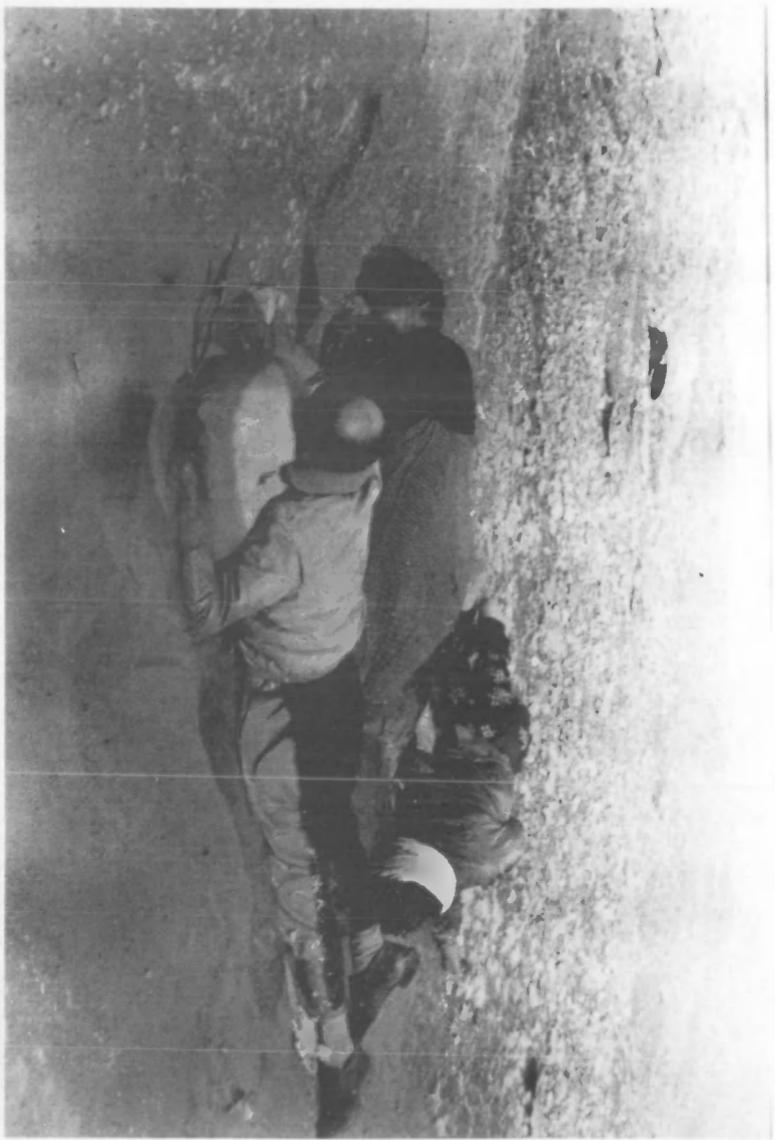

DİSA JİYAN JEHR KIR DİJMIN

Disa jiyan jehr kır dijmın
Kurd, Kurdistan ağır dıkır
Gaza xerdal lı jor esmin
Balefıran belav dıkır

Lı ber ba ê jehr û axû
Kurd reviyan bı lez û zû
Malan de dernediket dû
Dijmin ocax me kor dıkır

Zarok, dayik dígiriyan
War cihiştin ketin rıyan
Beri dan aliya çiyan
Berf baranê rev zor dıkır

Sê milyon Kurd rıyan ketin
Kaş û çiyan de daketin
Erdê bav kalan dûrketin
Paşva dijmın êriş dıkır

Qirin, hawar, şini, giri
Asteng serma, simên dırri
Berf baranê, lehi, heri
Mirov dikuşt wenda dıkır

Xec û Fatan, Bes û Meman
Dirijandın hêstrên çavan
Dijmin Ereb, yek ji zeman
Bı gelê Kurd tınaz dıkır

A MUJAHEDIN SURPRISE

TIME

AUSTRALIA

Saddam's Latest Victims

Can the world avoid
a human tragedy?

Kurdish refugees near
the Turkish border

Zîlma Saddam Husen û derbederiya
Adar û Avrîl'a sala 1991

Şewîtandin war û bani
Xwin heriki mina kani
Teknikê bêbexti ani
Mîlên şêran dil xem dîkîr

Bî hezaran zarokên çûk
Lîngêن xasi jîn, keç û bûk
Bîn baranê, bîn berfa pûk-
Dev, dîranan çeq-çeq dîkîr

Ne lîhêf bû, ne ji nivin
Dîricîfyan dîkîrin şîn
Bî birçi, ti gelek bûn din
Xwaşan gazi Xwedê dîkîr

Xwedê bûbû çav kor û kerr
Qet nedîdit kuştin û şer
Meyitên Kurd çalbûn her der
Wi bêdengi mîze dîkîr

Ew ji bûbû Ereb, Saddam
Lî Bexda ê, Mekke û Şam
Mina dijmin bêt şerm û ram
Wext fitar bû, zîk têr dîkîr

Bî aliki zîkêñ birçi
Bêt cil, nivin, bêt xani ci
Cihan Kurd ra bû tari, si
Rojê ji xwe wenda dîkîr

Xarbû dayik lî ser pîtîk
Çend mehini, bedew, rîndîk
Ser milan de hêdi, hindîk
Mîrinê ra zor şer dikir

Bîn berfê de hate kuştin
Wext tunebû nate şoştin
Kesên gelhev, tev rûniştin
Mele dîxwend diwa dikir

Lî ser berfê jîn duxwaskan
Dîbûn, lî ser joni, çokan
Lî hindirê çar, pênc deqan
Pîtîk dîmir, dê şin dikir

Dergûş lî ser pişta daykan
Direviyan ber şer, çekan
Bar giran bû lî ser çêqan
Ew rev û meş dijwar dikir

Zîkêñ birçi, çavêñ bêt xew
Ne nan hebû, ne tasek dew
Ber ba ê jehr Kurd çêlekew
Bûbûn, neyar kêf xweş dikir

Hezaran tîrb hatîn kolan
Bo zarokan, pir û kalan
Ew rewşê jan, êş kir dîlan
Tevîr bêran erd kûr dikir

Evana leşkerên Romê ne, Roma bêt ram û rûmet
Dijminê jinê ne, nîzanîn dilovani û merhamet
Wek gurên dev bî xwinin, erişkar û xwinmijin
Kuştînê hezdikin, qet nadîn jinê hêja û qimet

Tevir û bêr li dest xortan
Tîrb dikolan ser kaş kortan
Meyit tazi mina pûtan
Bêt caw kefen, wan çal dîkîr

Sinor girtin Tîrkên Gurgewr
Tev Farîs'an, qet nema sewr
Jiyan dojeh bû li her der
Tîrk û Farîs dîlşa dîkîr

Yekitiya gelê cihan
Rûnişt Newyork wê da ferman
Bo parik nan, şûşek derman
Esasên xwe betal dîkîr

Çin û Kûba li tev Sovyet
Ew bûn dîj Kurd, bûn bêt rûmet
Tira tûj li dîl, ciger ket
Mirovhezan zef şerm dîkîr

Lî ser navê Sosyalizmê
Bûn hevparê kuştın, zilmê
Tev xwinxwaran, tev Faşizmê
Sosyalistan fedî dîkîr

Ew tevgera bêt namûsi
Qet nasnekir demoqrasi
Birkur heqê çarenûsi
Wan, Kurdistan betal dîkîr

Ax li mîn lo, ev çî halê?
Kurd têñ kuştin çêndsed sala?
Gerdûn kore, kerr û lale
Kurdevinan rewş doz dîkîr

Meha İslâm, ew a evrar
Remezan bû roji fîtar
Saddam xwina Kurd vedîxwar
İslam pesna Saddam dîkîr

İslam birkîr Selahaddin
Neda Kurdan qet heq û jin
Ew tevgerê Kurd kîrin din
Dirokzanan rexne dîkîr

Dîvê bêjîm İslâm çiye
Gelo Roje, gelo siye?
Kê bîhişt dojeh ditiye?
Kesi ev pîrs, pîrs nedîkîr

Artêşen İslâm'ên barbar
Xwin vexwarın ji wanra kar
Bûbû, wana wek gûrên har
Ser û zîman wan jêdîkîr

Destêñ wan de şûr û kemend
Digotin "bibêj Mihamed
Balyozê Xwedê û semend"
Wana werge ferman dîkîr

Cendeg h ser milê dayik û bavan
Dixwazîn zû gorkin,lez davêن gavan
Bêt kefen binax dîbin miri, bîhîzir ey jîndar
Ev şerma mirovatiyê ye, qenc bine ber çav

Zar zimanê sed hezaran
Qutdikirin wan xwinxwaran
Çito birkın em neyaran?
Wan Kurdistan talan dıkır

Lewra İslam har faşiste
Li dest ew de tir û xişte
Çı dojeh û çı bîhişte?
Aqıl dîgot raçav dıkır

Roja derketîna İslâm
Ew ramanê Kurd kır xulam
İro ew dem nine balam
Disa ji Kurd bawer dıkır

Kurd İslamin, dijmîn İslâm
Zerdeş birda, got"lam, kelam"
Qedexe kır ziman, kîlam
Ola İslâm şerm nedîkîr

Mêmê derxist qîble û hec
Ku gel biçin ew bîdin bac
Ereb bîkün serser û tac
Wina werge ferman dıkır

Kurdo bese çavan veke
Ola İslâm bînhîr seke
Quran çirok tu bawerke
Ereb bo maf derew dıkır

Ez ne dinim, ne ji gêjim
Naxwazîm pîrr tiştan bêjîm
Dixwinim İslam û dijim
Aqîl qet Kurd fêm nedîkîr

Ez dagerim ser bûyerê
Lîgel daykê, lîgel yarê
Evqas bibêm ez ev carê
Aqîl pêñûs ikaz dikir

Aqîl got"tu mebe Selman
Wê derxinin tera ferman
Bo ev helbest, bo ev raman"
Mêjo lî min şiret dikir

Hemû xeyri İslam bûn yar
Kurd dîditin bin berfa sar
Pîrr giriyân dan arikar
İslaman hesûdi dikir

Ew welatên hemû İslam
Lî tev jin û zar û zîlam
Bûn temaşvan nedan selam
Kurdan dijmîn nasnedîkîr

Hîn kesan dîgotin "Xwedê
Tev Saddamê bavo, yadê
Lî esman dakete erdê"
Olperestan nimêj dikir

Kurd birnekin Filistinan
Bo doza wan gelek can dan
Xwe birci man, dan wan av, nan
Wi gelî ew zû birdikir

Cem Saddam cih girt Arafat
Textê xwe dani li Bexdat
Qet hawara Kurd de nehat
Wi qewmê xwe berçav dikir

Çermê beraz qet nabe post
Türk û Ereb ew nabın dost
Bav dayikan usa digot
Ew metelok xwe rast dikir

Rev û mırın her zêde bûn
Gund û bajar tev vala bûn
Hêzên kurdan şaş metal bûn
Kurê Barzan gazi dikir

Mesût rabû deng bilind kir
Wi gelê xwe agadar kir
Got"rev tune"wi ferman kir
Dayik, bavan zef xem dikir

Agadari wi da cihan
Kurd pêrişan ser kaş çiyan
Rewş xirab bû li her ciyan
Mesût cihan serwext dikir

Mesût Barzani

Got"gelê Kurd şer naxwazi
Tenê erdê xwe dixwazi
Dijmin me dikin rût, tazi
Bese"digot, dîl reş dikir

Kurd diroka Rojhîlatîn
Aşitixwazîn, lê bed bextîn
Perçe bûne bêt qêretîn
Dijmin li ev, qenc kîr dikir

Pışti ewqas kuştîn û xem
Derbaz nebû pîrr zeman, dem
Saddam bang kir Celal çû cem
Wan xwina Kurd erzan dikir

Rûniştîn ser textên zêrin
Bî ken û kîf hevdu nêhrin
Peyvîn şîrin, havîl gerin
Celal tîzbih qenc kaşdikir

Eman, eman, eman, eman
Çiyan pîrr girt berf û dûman
Li pêş çavêن hemû cihan
Talabani seg maç dikir

Çîto birkir wi ewqas xwin?
Wê tevgerê kurd kîrin din
Ciger perçe, dîl me bû shin
Fîrşîka Kurd ikrah dikir

Celal Talabani û Saddam hev maçdıkın

Pîrsa Kurd a navnetewi
Xwastin ku bikin herêmi
Dibêñ "gû tê xwarin germi"
Celo ê me ew birdikir

Me hêvi bû kurd bibin yek
Sazkun konseyek rêkûpêk
Pêşerojan de dewletek
Çêkin, me dîl daxwaz dikir

Derd û derman havil ev e
Roj pey tari, lî pey şeve
Riza dîlêş nake xewe
Kesên bêt xem, xew xweş dikir.

Lî bin berf û baranê, ber ba û bahoz
Qemirine beden û simbêl, pişt ji bûne xûz
Cemşit li turbê de digire, Zerdeşt dilşine
Nav xwinê de derbaz dibin dilani û şahiyên Newroz

Ti û bîrçî bêt starîn evana, ketîne ser çiyan
Bî sedan cangori dibûn, dojeh bûbû jiyan
Xwedê o tu nepejirini ev rewşa gelê Kurd
Tirk, Ereb û Farîs jî mera jehr kîrin jiyan

Flight of the Kurds: young refugees ride a bulldozer at a tent camp in northern Iraq.

Kurd dîmeşin li bîn berf û baranê
Lî ber zilma Saddam direvîn, naçin seyranê
Qenc binine ber çavan ev rewşê, Kurd birano
Eva derbederiye, ne jin û jiyane, şerma cihanê

Zarok dumırıyan li hembêza dayik û bavân de
Bî hezaranî bînax bûn li ser çiyan û bîn daran de
Histêrên xwaşan bûbûn çem û kani dîherikiyan
Herkes dîgiriya, şiniyek hebû li nav jîn û mîran de

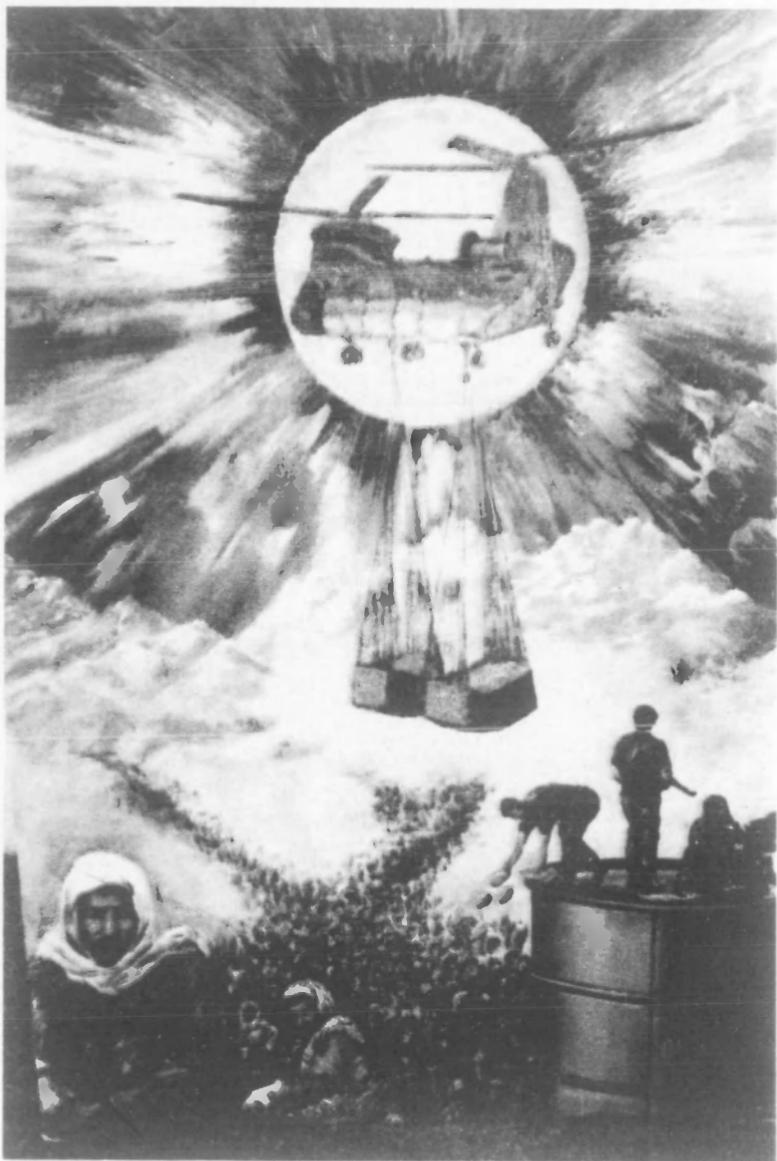

Helikopter li jor de ji Kurdan ra nan davêje jêr

Ev lawîk diya xwe û bavê xwe, xişk û
birayên xwe wenda kiriye, li van digere

Pêşmerge ê 70 salını

Keça Kurd lı bin berf û baranêdaye.

Leşkerekî yekiya gelan û rewşa Kurdan

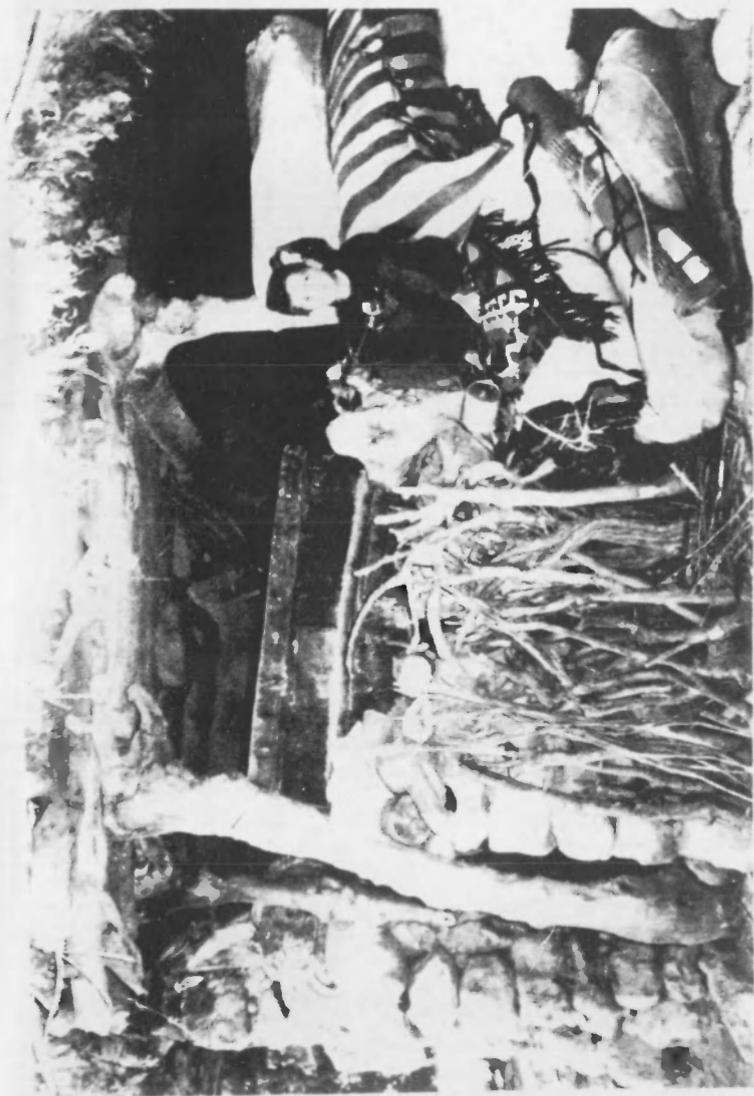

Keça Kurd Nêrgiz, ew ji li ber zilma Saddam reviyaye,
bûye penahende û terki welat

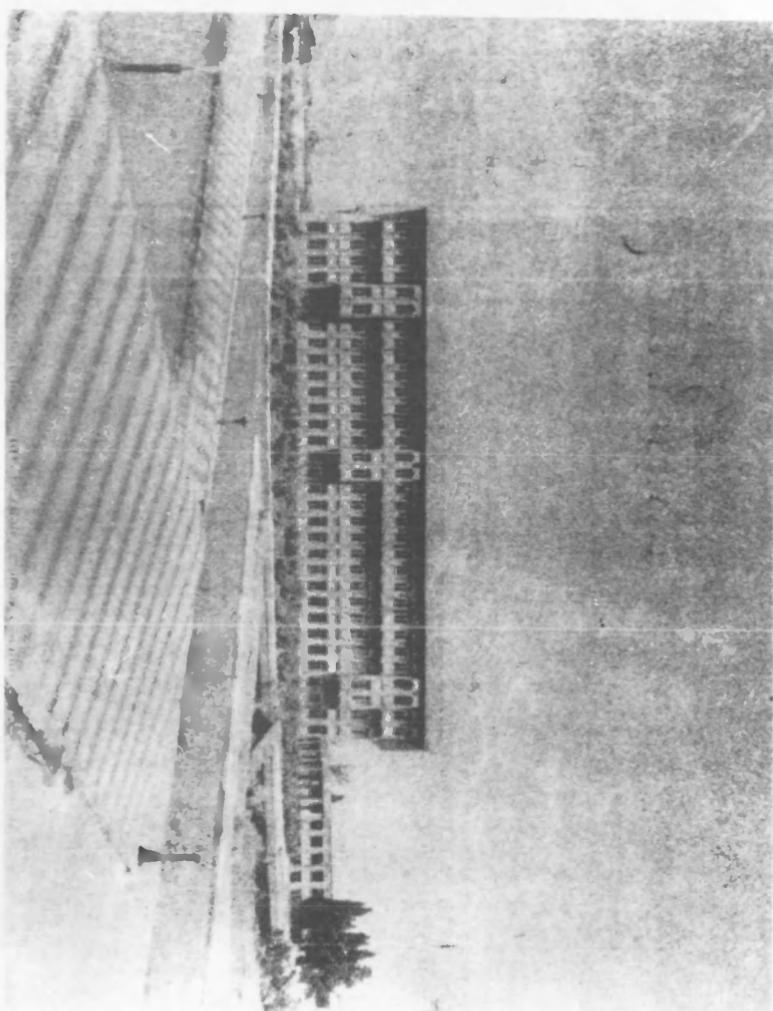

**Avahiya Parlamento a Paytextê Kurdistan'a Başûr
H E W L È R**

DERKETINA PKK

Hezar nehsed heftê û heft
Sazbû PKK nebû zeft
Kışand jî xwera rê û xet
Wê doza Serxwebûn dıkır

Xêncî xwe kesek nasnekir
Qet guhdare kesi nekir
Dost, dijmin hev cûda nekir
Bırakuji ferman dıkır

Kê ku weka wê nedigot
Ew dînîvisand dıkır not
Jî wana ra "xayîn" dîgot
Kuştina wan ferman kîr

Bî dest maçkîrin û tîka
Apo bîngeh girt li Beka
Roj bî roj hêz bû PKK
Dewleta Tîrk zef xem dıkır

Baregeh li Beka dani
Lî wê avakîr mal, xani
Bû dij hêzên Kurdistanî
Hafîz Esat dîlşa dıkır

Lî gelîya Beka ê de
Bin bandûra Sûriyê de
Tevger ges bû ew demê de
Apo deng her bîlind dıkır

Ocalan rûnişt lı Şamê
Ferman derxist jı bo Romê
Qet neket nav şık û xemê
Wi gotına Ereb díkîr

Hezar nehsed heştê çaran
Ferman kır Apo Ocalan
Hînek xort tev keç, mindalan
Wan destpêka tevger díkîr

Roja çardehê Tebaxê
Tevger destpêkîr ew çaxê
Beridan Botan, Şîrnaxê
Apo dawi mîze díkîr

Romê şand Sûriyê Sezgin
Du dijmîn hevra bûn bengin
Peyman bî pêñûsêñ rengin
Nîvisandîn, gel xem díkîr

Hafız Esat Apo derxist
Bervî Saddam Husêñ rêxist
Dîrbek gewre lı Kurdan xîst
Ocalan qet deng nedikîr

Îcar Ocalan çû Iraq
Ket bîn bandûra ew Dehaq
Kurdperweran kîrin meraq
Herkes dawi zef xem díkîr

Lı Başûrê şert, şûrt çêbûn
Rêberên Kurd gelhev kombûn
Biryar girtin lı şûn rabûn
Wana doza dewlet dikir

Lı wê hilbijartın çêbû
Bî zagoni dewlet sazbû
Gelê Kurd tevda dîlşâ bû
Apo dewlet nasnedikir

Lı diji ew dewlet derket
Got "nasnakım" ew cînan ket
Dawiyê de agîr vêket
Gelê Kurd pîrr dîl reş dikir

Lı Başûrê çekir wargeh
Xwast ku lı wê bigre bîngeh
Fehre bîke xwera bergeh
Dewleta nû her xem dikir

Gotin "Apo zûke derkev
Bervî Bakûr bîçe rîkev
Lı pey xwina bîran mekev"
Apo dîgot "na" rîk dikir

Şerek derket lı nav bîran
Bî tifing û çekêن gîran
Artêşa Tîrk mina guran
Ket nav ew şer, erd zeft dikir

Sedem ji ew rîka Apo
Hatîn kuştin Hes û Keko
Tev Gulriz û Mem û Şérko
Gelê Kurd rewş nalet dîkîr

Bîrano evan birmekîn
Dost, dijmînan hev cûdakîn
Bîbîn yek welat avakîn
Rîzê Gur ev şiret dîkîr

ÇEND ÇARİNÊN DILŞABÛNÊ HIN PÊŞNEYARIYÊN MIN

Beri serokêñ eşiran
Dibûn liztokêñ neyaran
Lî diji hev şer dikirin
Dirijandin xwina bîran

Tev neyaran kar dikirin
Hêzêñ xwe qels, jar dikirin
Jî bona berjewendiyêñ xwe
Gelê Kurd telef dikirin

Mêj de İdris'i Bitlis'i
Bû yarê Roma, İblis'i
Wi Kurdistan kîr du perçe
Da eslê Moxol, Faris'i

Prrr kes li pey wi meşyan
Tev xelet û tev şâsiyan
Bûn hevalêñ Tîrk, Ereb'an
Dilê daykan her êşîyan

Domkîr ew rewş bî sed salan
Reş girêdan, bav û kalan
Eşîr hevra qet nebûn yek
Dijmin hat ket zîkê malan

Mal û hebûn talan kîrin
Namûsa Kurd peymal kîrin
Çî ditin ser erd û bin erd
Ew şêlandin hemû bîrin

**Nehiştin ku Kurd hişyar bîn
Xudan maf û warêن xwe bîn
Sê njadan bî zilm, zorê
Xwastin Kurd nokerêن wanbîn**

**Lî navbera qurna bistan
Avabûn Parti, Dîbistan
Parti ji bûn wek eşiran
Xwe birkûrin Kurd, Kurdistan**

**Yekatiya Niştimani
Şerkir lî hember Barzani
Bî sedan Kurd hevdu kuştin
Bî xeşimi, bî nezani**

**Bûra rabûn lî hember hev
Roj jî Kurd ra bû tari, şev
Doza welêt dan aliki
Dijmin qenc neanin ber çav**

**Rojek ji sazbû PKK
Ku ew doza welat bîke
Wê ji gelek bîra kuştin
Xwedê evan qebûl neke**

**Sal û zeman derbaz bûn, çûn
Hêdi hêdi Kurd şiyar bûn
Pişti ewqas xelitan de
Hatîn bahev, em her şabûn**

**Lı piştî ewqas xelitan
Aql ket mêtô, seriyan
Ditin ku ew dibin nêçir
Rûniştin rewşê nêhriyan**

**Gotin " qet kesek serê xwe
Ruzgar nake ew gelê xwe
Divê êdi em bibin yek
Ku rizgar kîn welatê xwe"**

**Lı pey milyon cangoriyan
Pey kêmasi, xelitiyan
Lı dawiya qurna bistan
Rêberên Kurd hev şêwiriyan**

**Apo, Bûrkay, Talabani
Tev Hemreş Kurê Barzani
Lı Lunban'ê hatun bahev
Tîrbê de dilşa bû XANÎ**

**Hevra gotin " usa nabe
Em bibin yek, ku gel şabe
Yek hêz serê xwe nikare
Lı bin ev bari de rabe**

**Ev bar barê rizgariyê
Serxwebûn û azadiyê
Hezar salin em hesretin
Bo ev dikin hawariyê**

**Kemal Bürkay, Avdılah Ocalan, Celal Talabani
û Hemreş**

**Evqas bese giri û şin
Nemine şer, kuştın û xwin
Nav bıran de ev tişt rabe
Azad bibe welat û jin"**

**Lı xelitan ders standın
Nûçe jı cihan ra şandın
Rûniştın ew mina bıran
Dilê neyaran dırandın**

**Piştı xwina sed hezaran
Hember çar dijmın neyaran
Riya Serxwebûnê vebû
Tırs ket dilê koledaran**

**Nav xwe de peyman çêkirin
Bûn yarêñ hev, hev maçkirin
Bî ew tevgera diroki
Si milyon Kurd dîl şakirin**

**Ahmed da Apo du pêñûs
Jı bo dayka xudan namûs
Got " rawestin şerê bî xwin
Pêñûs karbin bo çarenûs**

**Dîvê em bî hevra karkin
Hember dijmın yekbin, şerkîn
Ev havila Serxwebûnê
Bî ev rengi em gel şakîn "**

**Rabûn dest dan hev wek, bîran
Ku rakin ew barê gîran
Nemine hesreta salan
Rîzgar bîkun ew Kurdistan**

**Xwedê şikir hezar cari
Kurd têñ bahev bo hevkari
Êdi dixwazin bîbin yek
Ku nebîn ewqas cangori**

**Biji Apo, biji Kemal
Biji Mesût, biji Celal
Çêbû eniya Kurdistan
Biji dewleta FEDERAL**

**Biji Hicri, biji Hemreş
Serokan gel kîrdilgeş
Hêvi ew e veneqetin
Ku Kurd nebinin rojên reş**

**Bî ev kari em şanazin
Bo azadi lez û bezin
Dused salin em şer dîkm
Erd û warêñ xwe dixwazin**

**Ev gav bervî azadiyê
Dulgeşiyê, şanaziyê
Hêvi dîkum pêşerojan
Hîn kes nekun fêlbaziyê**

**Daxwazi erdê Kurdistan
Çiya, deşt û çem, daristan
Dîvê her bostek erdê me
Felat bibe li bin destan**

**Rojek zû welat rizgar be
Xema hezar salan birbe
Avabın sazgeh dîbistan
Gelê Kurd her serbilind be**

**Cihê zanyari avabın
Kurd bixwinin ferzane bin
Herkes bibine Kurd kine
Xudan şan, xudan rûmet bin**

**Çand û zuman her geş bibe
Diroka rast ronak bibe
Cihan bibine rastiyan
Türk, Fars, Ereb rezil bibe**

**Xwendevanê hêja, delal
Min xwast rewşê bîkum zelal
Mina beri tevger mekin
Hevra bibin bira heval**

**Ev şireta Rizê GURAN
Jî bo xwişk û jî bo biran
Dîvê Kurd jî xwe birnekin
Sê nijad û çar neyaran**

" TÊBİNİ "

Rêberên Kurd mexeyidin
Hûn ne Xwedê, ne Seyid'ın
Mîn xelhêt diroki got
Dirokzan, şade, şahidin

Ez dostê hemû hêzanum
Zevya hêşin, ne xozanum
Min xwendiyê, min ditiye
Piçek rêzan, ez hozanum

Mebêñ ev tiştan nebûne
Bîra dîj hev ranebûne
Sed mixabîn ku ev rastîn
Lî evan dîjmîn şabûne

Îro şuva xelit nebîn
Bîra dîji hev ranebûn
Piştgiriya hevdu bîkîn
Ku dîjmîn ra nêçir nebîn

Bêt derew bejn û bala me
Fizyonomi, aqilê me
Lî dîjmînan pîrr çêture
Her paqije diroka me

Mêj de ew mîrov evimîn
Roj û agîr dihebînn
Me gotiye " Hestê du gel
Têr bin em pey wan bîminîn "

**Heftê du gel têr, azad bûn
Xudan war, xudan dewlet bûn
Êdi iro dora meye
Şikir bo ev Kurd serwext bûn.**

Sed mixabın ku ev gotinêñ min û ew dîşabûna me pîrr dom nekîr, disa navbera hêzên Kurd de şer derket, bî sedan kes hatîn kuştin. Yekitiya hêzan û Konseya Netewi ji her usa disa ji bona me bû xem û xeyal. Disa her hêzek bî serê xwe kar dîke û bî hêsa ji, ji dijmînan ra dîbin nêcir. Lê Xwedê axîriyê xêr bike, weki dîn ez çi bibêjûm.

Weşanên Dersim